

S KULTURO V EVROPO

Vsako leto se v začetku februarja spominjamo našega največjega pesnika, Franceta Prešerna, in praznujemo slovenski kulturni praznik. Ob tem podeljuje Slovenija tudi najvišja priznanja za umetniško oz. znanstveno ustvarjalnost, kar bi lahko imenovali slovenski Nobel. Letos bosta tega deležna dva velika predstavnika umetniškega sveta, in sicer glasbenik Alojz Srebotnjak in pesnik Tomaž Salamun. Več je še nagrajencev iz Prešernovega sklada, med njimi je tudi nam znani pevec Marko Fink, ki lepo veže slovensko z argentinsko umetniško tradicijo.

Slovenci danes na vse načine upiramo svoj pogled v Evropo. Vse to nima le političnega, ampak splošno duhovni okvir. O tem priča seveda vsa slovenska kultura, ne le danes, ampak že od svojega viška s Prešernom. Prav on je v svoji poeziji posrečeno zajel vse najzlahtnejše literarne in posebno pesniške oblike tedanje kulturne Evrope in jih nato izvirno in ustvarjalno prelil v našo slovensko besedo. Pri tem imamo v mislih - če se omejimo le na Prešernovo poezijo - obliko soneta in gazele, ki jima je dal velikan iz Vrbe mojstrsko slovensko obliko. Zato mu bo vedno šla izjemna zgodovinska zahvala Slovencev.

Pred časom je v pariškem dnevniku Le Monde nekdanji francoski minister François Léotard lapidarno zapisal: **"Bati se Evrope pomeni bati se samega sebe."** Čeprav je francoski politik imel v mislih bolj politično kot pa kulturno vlogo svoje države (in naroda), ima lahko ta misel globlji pomen. Kaže namreč neki prikrit in morda prirojen strah pred neznanim. V resnici pa se lahko pojavlja kot znamenje neke lastne negotovosti, nepripravljenosti in zato strahu pred samim seboj. Gotovo lahko dandanes taka čustvena napetost oz. psihično stanje izhaja bolj iz političnih in gospodarskih kot pa kulturnih razlogov. To bi verjetno veljalo še prej za skupnosti kot za posameznike. Kako recimo gledamo Slovenci na bližajočo se politično Evropo? Slovenska država si danes na vse načine prizadeva za vstop v Evropsko unijo (in v NATO). Pričakuje si s tem večji mednarodni prestiž in tudi vidi večje jamstvo za lastno varnost in ohranitev težko dosežene samostojnosti. Tudi Slovenci izven matične države pričakujemo od Evrope (v kateri smo že Slovenci v Italiji in Avstriji) garancije za uresničenje vseh narodnih oz. manjšinskih pravic. Politični računi pa ne odgovarjajo vedno stvarnosti.

Za nas je danes bolj primerno orožje - kultura (znani kulturni zgodovinar Jakob Burckhardt jo označuje kot skupek vseh duhovnih dejavnosti, ki so spontane izvora). In prav slovenska kultura danes lahko mirno in suvereno tekmuje z vsemi evropskimi tokovi. Ne samo današnja, ampak vsa tista slovenska duhovna ustvarjalnost, ki je od Prešerna dalje globoko zaozerala v ledino naše kulture, pa tudi izven nje in našega prostora.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

PO OBISKU SVETEGA OČETA V MEHIKI IN ZDA "RESNICA, ŽIVLJENJE, MIR, PRAVIČNOST!"

JURIJ PALJK

Sveti oče Janez Pavel II. je minuli mesec obiskal Mehiko in ZDA. To je bilo že njegovo 85. pastoralno potovanje v tuje dežele, odkar je postal pred dobrimi dvajsetimi leti papež.

Veliko je vtisov in nagovorov, ki si jih s tega potovanja velja zapomniti. Gotovo je bil v sredstvih obveščanja največjega zanimanja deležen dogodek iz ZDA, kjer niso usmrtili nekega na smrt obsojenega človeka samo zato, ker je tako prosil sveti oče. Dne 10. februarja letos bi namreč v zvezni državi Missouri usmrtili Darrella Measeja, 52-letnega trojnega morilca, a ga je guverner države Mel Carnahan pomilostil, za kar ga je izrecno prosil sv. oče. Novico so objavili dan po prihodu

sv. očeta v Rim, 29. januarja letos. Tudi italijanski časopisi so pisali o dogodku na prvih straneh, nekdo je pomilostitev na smrt obsojenega morilca treh ljudi celo primerjal z usodo skesanega razbojnika, ki je visel na križu ob Kristusu in mu je Jezus že med

trpljenjem povedal, da bosta po smrti oba v raju. Z umirjenim premislekom pa lahko rečemo, da je bil ta dogodek seveda zelo pomemben, saj je vsako življenje nenadomestljivo, enkratno in zato sveto, je pa to osamljen dogodek, saj se usmrtitve v ZDA

nadaljujejo in se tudi bodo nadaljevale, vsaj za sedaj se tako zdi.

Morda bi kazalo napisati štiri besede, s katerimi se je sveti oče v sredo, 27. januarja, v Saint Louisu poslovil od ameriške celine. Te besede so: resnica, življenje, mir in pravičnost. Janez Pavel II. je te štiri temeljne kamne za življenje in krščanski odnos do njega položil na srce Američanom med mašo v katedrali Trans World Dome v Saint Louisu. Želi si, da bi prav s temi temelji stopili kristjani v tretje tisočletje, od katerega si sam veliko obeta. Predvsem pa si želi, da bi kristjani vanj stopili združeni in bi bili tudi s svojim življenjem zgled vsemu človeštvu, bi bili s svojim življenjem pričevalci evangelija in Resnice v njem.

STRAN 4

STANJE POLITIKE V ITALIJI

"NE TEKMA, TEMVEČ BRANJEVSKI PREPIR"

DRAGO LEGIŠA

jim pripada. Na tujem Italijani nimajo velikega ugleda, njihovi agresivnejši partnerji pa se v politiki in gospodarstvu skoraj vedejo kot kolonizatorji. Če nam je všeč ali ne, ta je sindrom, ki je značilen za današnjo Italijo", pravi Ostellino.

Pisec ima pri teh izjavah predvsem pred očmi stanje znotraj političnega zavezništva, ki je zmagalo na državnozborskih volitvah leta 1996. To je jeseni lani zašlo v hudo krizo, ki je dosegla višek s padcem vlade ministrskega predsednika Prodijskega. Novo vlado

je sestavil glavni tajnik najmočnejše politične stranke tako znotraj "Olike" kot v državi Massimo D'Alema, pri tem pa so mu odločilno pomagali poslanci in senatorji, katerih nesporni voditelj je bivši predsednik republike Cossiga. Razen slednjega pa so vsi ostali bili izvoljeni na listah desnosredinske opozicije. Priče smo torej novemu primeru "transformizma", to je političnemu povezovanju, ki ne temelji na programih, temveč predvsem na sli po oblasti.

Medtem ko se je na začetku zdelo, da se bivši ministrski predsednik Prodi postopno u-

mika iz aktivnega političnega življenja, je razvoj dogodkov kmalu pokazal, da ni tako. "Kot vsi javni politični delavci je tudi Prodi dokazal, da je ambiciozen in vztrajen, da bi se rad povzpela ali se vsaj obdržal na površju", je pred dnevi napisal bivši italijanski veleposlanik v Moskvi Sergio Romano. Svoji ambiciji Prodi tudi ne skriva in celo želi, da se o njih javno razpravlja. Bivši veleposlanik pa mu vendarle zameri, češ da želi postati tako predsednik Evropske komisije, torej vlade EZ, kot predsednik osrednje rimske vlade. Romano ugotavlja, da sta obe funkciji sicer legitimni, a dejansko nezdružljivi. S tem naj bi Prodi zabil klin v levosredinsko koalicijo in porušil njeno ravnotežje. Prodi zato postaja trn v peti vladi predsednika D'Alema.

STRAN 2

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

BOLJUNEC, OBČINSKO GLEDALIŠČE F. PREŠEREN
Sobota, 6. februarja 1999, ob 20.30

GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Nedelja, 7. februarja 1999, ob 16. uri

NASTOPAJO: Kvartet Tartini, igralci Alda Sosič, Aleksij Pregarc, Jan Leopoli in dijaki slovenskih višjih šol

03 Danijel Devetak / intervju
HANZI TOMAŽIČ

06 Majda Artač Sturman
KULTURA KVALITETE

06 Lojzka Bratuž
PREŠERNOVA POT V SVET

07 Ivan Žerjal
SPEV V NANOŠKO JUTRO

13 Marjan Drobež
PRIDRUŽITVENI SPORAZUM SLOVENIJE

NE TEKMA,
TEMVEČ...

Levi demokrati in Ljudska stranka Prodiu še najbolj zamerijo, da namerava nastopiti na skorajšnjih evropskih volitvah s svojo listo. Za takšen načrt se ogrevajo tudi župani nekaterih velikih italijanskih občin, kot sta npr. Rim in Benetke, in predvsem senator Di Pietro, eden protagonistov znane akcije "čistih rok", ki je "pokopala" vso vodilno politično plast prve italijanske republike. Strokovnjaki računajo, da bi takšna Prodijska lista utegnila na volitvah zbrati dobrih deset odstotkov glasov. Od tega bi največ "škodo" imeli Ljudska stranka in Levi demokrati. Nič čudnega zato ni, če se je na Prodijsko usula toča obtožb in očitkov ter se je vse že sprevrglo v "branjevski preprič", ki spravlja v slabo luč celotno italijansko politiko tako doma kot v svetu.

Nič manj rožnato pa ni stanje v desnosredinskem taboru. Tako se dogaja, da vodilni mož krščanskodemokratske sredine Casini že javno zahteva, naj t.i. "pol svoboščin", to je celotna opozicija, že zdaj določi kandidata za novega predsednika vlade. Ta pa ni in ne sme biti Silvio Berlusconi, ker bi njegova kandidatura pomenila gotov neuspeh. Casini opozarja, kako že sam obstoj Cossigove parlamentarne skupine (UDR) neovržno dokazuje, da Berlusconi ni več tista karizmatična oseba, ki je tako rekoč čez noč postavila na noge politično stranko in jo usposobila, da je leta 1994 skupno s Finijem in Bossijem prevzela oblast v državi. Tudi v tem taboru se torej spori poglabljajo in so prepričani, da njegova stalnica.

Že omenjeni Ostellino tako povzema posledice razvrednotenja Italije: "Izobraženci so iznenada umolknil; politiki se pripravljajo in so neučinkoviti, a se še tesno oklepajo oblasti, v svetu podjetnikov pa je povzročila preplah že sama misel, da bi tujina prevzela njihova podjetja, medtem ko se hkrati čuti nemočnega in brez varstva, ko skuša prodreti v kako tuje podjetje, saj praviloma zaman kliče na pomoč svojo državo."

ŠE O MASELLIJEVEM
OSNUTKU

V ponedeljek, 1. t.m., je fakulteta za politične vede tržaške univerze priredila seminar o zakonskem osnutku za zaščito slovenske manjšine oz. o t.i. "Masellijevem osnutku". Srečanje naj bi bilo, po besedah prof. Paola Segattija, internega značaja kot seminar za študente, ki pa jih ni bilo veliko na spregled. So pa bili prisotni številni politični predstavniki, od parlamentarcev Roberta Menie in Antonia Di Bisceglieja do podpredsednika deželnega sveta Miloša Budina, tržaškega župana Riccarda Illyja, deželnega svetovca Cristiana Degana, deželnega tajnika SSk Andreja Berdona, Stojana Spetiča in drugih pa do univerzitetnih profesorjev, kot je bil npr. profesor ustavnega prava Sergio Bartole. Napovedana je bila tudi prisotnost poročevalca zakonskega osnutka, poslanca Domenica Masellija, ki pa ga ni bilo.

Seminar je bil v bistvu posvečen izmenjavi mnenj in stališč o Masellijevem osnutku. V tem smislu ni bilo slišati nič novega. Poslanec Na-

cionalnega zavezništva Menia je, kot je bilo pričakovati, nasprotoval Masellijevemu osnutku, zahteval je preštevane Slovencev, podeljevanje pravic glede na "dejansko potrebo" in na število članov manjšine, iste prednosti, kot naj bi jih uživale slovenske šole, tudi za italijanske ter nasprotoval vrnitvi Narodnega doma. Po mnenju Miloša Budina bo zaščitni zakon koristil celotni skupnosti in ne samo slovenski manjšini. Zakon nikomur ne vsiljuje ničesar, ampak nudi priložnost uživanja pravic za tiste, ki to hočejo. S tem je soglašal tudi Stojan Spetič. Andrej Berdon pa je med drugim poudaril, da mora zakon premakniti stvari na boljše, ne pa samo zakoličiti sedanje dejansko stanje. Zakon naj prispeva tudi k premostitvi zgodovinskih konfliktov in k oblikovanju jasnega pravnega statusa manjšine. Berdon je tudi navedel točke, ki so po mnenju SSk sporne (določitev teritorija zaščite idr.). Cristiana Degano se je med drugim zavzel, naj dežela določi teritorij, kjer naj bi veljala zaščita, temu pa je oporekal prof. Sergio Bartole, ki je dal glede tega prednost državi. Župan Riccardo Illy je podčrtal občutek negotovosti glede vloge krajevnih uprav pri izvajanju zakona. Kljub različnim stališčem pa je bilo zaznati zavest, da je treba neki zaščitni zakon vendarle sprejeti. Tudi to pa ni nič novega, saj smo te trditve že večkrat slišali, kot tudi niso več novost umirjeni toni debate. Čuditi se gre le začudenju prof. Paola Segattija, da na seminarju ni bilo študentov, pač pa so bili v velikem številu prisotni politiki in časničarji. Vendar kaj si lahko pričakujemo, če povabimo politične predstavnike in samega Masellija in to napoveš v tisku? (Seminar je bil namreč internega značaja...) Morda je res bolje, da Masellija ni bilo.

iž

S KULTURO
V EVROPO

Največ sveta otrokom sliši Slave - tako je naš poet preprosto povedal slovenskim narodom. Teh verzov danes ne smemo jemati v kakem panslavističnem duhu, ampak v sodobnem evropskem okviru in pomenu. In če smo prej omenili strah pred Evropo kot strah pred seboj, lahko prav v tem našem primeru potegnemo bolj optimistične zaključke. Z zgodovinsko kulturno tradicijo in aktualnim duhovnim razvojem izoblikujemo tisto pristno kulturno samozavest, ki nam bo vedno bolj na široko odprla vrata v skupno Evropo narodov in kultur.

ZDA CILJAJO NA UNIČENJE
SADDAMA HUSSEINA

VIDA VALENČIČ

Januar je za Irak pomenil mesec vrtočev letalskih napadov ameriških letal (na sliki). ZDA so javno izrekle svoj namen: z neprekinjenim bombardiranjem iraških vojaških (pa tudi civilnih) postojank prisiliti Saddama Husseina, da se umakne. Amerika zagovarja nujno bombnih napadov, ključno vprašanje dogajanja na tem "vročem" koščku zemlje pa je prav gotovo pozicija, ki jo ima Irak med arabskimi državami. V svojem medijemskem nagovoru državi je Saddam Hussein jasno izrazil prepričanje, da je večni sovražnik - ZDA - le gospodar pravih sovražnikov, ki kujejo razpad Iraka: Saudska Arabija in Turčija. Turčija je kot članica Nato pakta gostila letala, ki so nato bombardirala Irak, Saudska Arabija pa je glavni arabski konkurent v črpanju nafte. Dejansko je zadobil problem še širši okvir. Saddam Hussein je ostal izoliran v arabskem svetu. Na nedavnem zasedanju zunanjih ministrov vseh arabskih držav v Kairu so se vsi udeleženci glasno izrekli za Saddamovo odstavitve. Sam iraški voditelj mora kljubovati številnim nasprotnim težnjam znotraj države: kurdske stranke, komunisti, šiiti in nekatere arabske struje, ki ne soglašajo z njegovo politiko. Washington je uvidel potencialno vlogo in moč te opozicije in si prizadeva to

izkoristiti v svoj prid. V ta namen je bil dodeljen tiskanju diplomatskih vezi izkušeni diplomat Frank Ricciardone, ki je v zadnjih mesecih navezal stike predvsem s kurdske strankami in odigral posredniško vlogo pri ameriškem uradnem priznanju sedmih opozicijskih strank in gibanj v Iraku. Kurdi v Iraku bi v bodoče lahko postali ključnega pomena; tega pa se boji tudi sosedna Turčija, ki je znana po svojem brutalnem zatiranju kurdske manjšine na lastnem teritoriju. V primeru, da bi prišlo do takega kaosa, ki bi privedel do Saddamove odstavitve, bi situacija nedvomno bila povod za osamosvojitve severnega (kurdskega) dela Iraka. In to bi sprožilo revolucijo kurdskega naroda tudi na turških tleh za ustanovitev svobodnega Kurdistan. Idealna rešitev za Turčijo bi bila priključitev severnega iraškega teritorija, kjer živijo Kurdi, in da je to cilj turške države, je razvidno že nekaj let. Turčija si namreč dovoljuje nekaj, kar strogo prepovedujejo vsi mednarodni dogovori in listi-

ne: zasledovanje lastnih državljanov tudi onstran državne meje. Turška policija namreč sledi Kurdom, turškim državljanom, tudi, ko prestopijo mejo z Irakom. Pa ne samo to. Severni iraški pas je pripadal otomanskemu imperiju, zato je v zahtevi po teritoriju prisotna tudi čustvena vez.

Zadeva je v vseh ozirih zelo zapletena. Saddam Hussein se z grozo zaveda svoje izoliranosti, kar dokazuje tudi pismo, ki ga je poslal predsedniku Libije, Yemenu, Sudanu, Maroku, Alžiriji, Tuniziji ter Palestini. Nedvomno je moral biti ta korak za ponosnega iraškega voditelja precej sramotilen, toda nuja je nuja. In tako je Saddam Hussein formalno zaprosil predsednike, naj se ne udeležijo komplotiranja zoper Irak. Toda tudi pismo ni pomagalo. V Kairu so se v veliki večini arabske države izrekle proti Iraku, kar posredno pomeni seveda, da bodo imele ZDA odprte letalske postojanke za svoja letala. Konflikt se torej še le začneja.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

KULTURA JE ISKRENA ŽELJA PO
SREČNEJŠEM SOBIVANJU Z VSEMI

Ob dnevu slovenske kulture se zavemo, da pomeni kultura ogromno stvari. Je prisrčen pozdrav, z okusom opremljena soba, prijazen odnos do narave, lepo in ugajeno obnašanje, lepa pesem, ki navdušuje, prelestna melodija, ki stopa v človeka, in še mnogo drugega. Kultura je tudi zavedanje samega sebe, svoje enkratnosti in posebnosti, pri čemer se v prvi vrsti spominjamo naše, se pravi slovenske zgodovine. Kultura je bila po splošnem mnenju tista, ki nam je pomagala, da smo se skozi čas ohranili in potrdili, se vse bolj in slednjič dokončno zavedeli svoje narodnosti, svojega naroda, izvora in praznovra. Kultura je vse tisto, kar nas je skupaj z vero utemeljilo, nam postavilo pričetek in prihodnost ter nas zavezalo v družbo ostalih narodov v spletu enakovrednosti, kot je pač enakovredno vse, kar je ustvarjeno.

Med vsemi številnimi zvrstmi kulture pa je nedvomno najpomembnejša srčna kultura kot iskrena želja po srečnejšem sobivanju z vsemi. Srčna kultura, ki upošteva bližnjega oziroma sočloveka, je tista, ki je temeljna, za človeštvo v celoti poglavitna in nenadomestljiva. Ni vezana na nikogar vnaprej: ni rečeno, da jo premorejo tako imenovani veliki narodi, ki mnogokrat želijo nadvladovati tako imenovane majhne narode. Ni rečeno, da jo premorejo tako imenovani majhni narodi, ki mnogokrat tajijo svojo posebnost in se prilagodijo. Ni rečeno, da srčno kulturo premore razviti svet, saj lahko kopiči svoje bogastvo, medtem ko istočasno drugje umirajo revni. Ni rečeno, da srčna kultura prevlada v istem narodu, saj med drugim za slovenski narod še vedno velja poziv velikega Prešerna "edinost, sreča, sprava k nam naj

nazaj se vrnejo". Ni rečeno, da jo ima v preobilju vsak večinski narod, ki lahko še vedno s težavo vzpostavlja enakovreden odnos do manjšinskih narodov v svojem okrilju. Slednjič ni rečeno, da so se blažilnim dejavnikom srčne kulture prepustile že vse manjšinske skupnosti, saj znotraj njih še vedno lahko domujejo notranje delitve in pregreje, ki zavirajo ustvarjanje srečnejšega sobivanja med lastnimi ljudmi, to pa je v bistvu pravo nasprotje vsega tistega, kar srčna kultura po svojem hotenju in želji je. Tudi ni rečeno, da je srčna kultura vezana ali na preproste ali na visoko izobraženega človeka. Lahko v preobilju žari iz preprostega in je ni v izobraženem oziroma obratno: lahko žari iz izobraženega in je ni v preprostem človeku.

Srčna kultura je torej lahko povsod in v vsakomer, od vsakogar smo jo upravičeni pričakovati in zahtevati. Ne moremo je zahtevati edino od revnega in lačnega, od umirajočega od lakote jo pač težko zahtevamo. Srčna kultura je zato v toliko večji meri dolžnost razvitega sveta. Še več, prav od tega, koliko jo bomo v razvitem svetu zares sprejeli vase in koliko bomo zares upoštevali nerazvite in v pomanjkanju živeče, prav od tega je odvisna prihodnost sveta in človeštva. Kajti poslanstvo kulture, še posebej srčne, je v ustvarjanju srečnejšega sobivanja z vsemi, tudi s tistimi na najbolj oddaljenem in zaenkrat zavrnjenem koščku našega planeta. In prav tovrstno poslanstvo kulture je tista popotnica, ki edina daje vsem ljudem svetlo in trdno upanje na poti čez prag v tretje tisočletje.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / HANZI TOMAŽIČ

"TEMNA STRAN MESECA" V TRSTU

Spomini devetdesetletnika je naslov knjige, katere avtor je prof. dr. Diego de Castro, nekdanji predstavnik italijanske vlade in politični svetovalec pri Zavezniški vojaški upravi v Coni A Svobodnega tržaškega ozemlja. Pisec je po rodu iz Istre in je odstopil v znak protesta proti sklenitvi Londonskega sporazuma, po katerem je upravo Cone B Svobodnega tržaškega ozemlja jeseni leta 1954 prevzela Jugoslavija. Knjiga bo izšla v kratkem pri tržaški založbi Mgs. Press.

De Castro med drugim piše, da je rimska vlada konec leta 1953 na prošnjo petih italijanskih političnih strank, med njimi Vidalijske komunistične partije, skrivaj dobavila veliko orožja, ki so ga poskrili po raznih krajih v Trstu. Orožje je bilo namenjeno bojevnikom iz vrst italijanskih strank na Tržaškem. De Castro piše, da je še največ bojevnikov bilo v Vidalijski komunistični partiji, in sicer od tri do deset tisoč.

Da je orožje res prišlo v Trst, potrjuje takratni italijanski obrambni minister Taviani, ki pripominja, da so o pošilki bili obveščeni tudi zavezniki. Tako piše Taviani v knjigi, ki je izšla lani pri založbi Il Mulino. Orožje je bilo namenjeno pripadnikom naslednjih političnih strank v Trstu: krščanskim demokratom, republikancem, liberalcem, socialnim demokratom in, kot reče, komunistom.

Vittorio Vidali je ob resoluciji Informbiroja leta 1948 prevzel vodstvo komunistične partije na Tržaškem in kmalu postal njen nesporni voditelj. Uprizoril je pravo gonjo proti tovarišem, ki so ostali zvesti Titu in ki jih je kratko malo označil za "tito-fašiste". Oktobra leta 1953, ko je kriza zaradi prihodnosti Trsta dosegla vrhunec, je Vidali javno izjavil, da bo mobiliziral tržaški proletarijat, kakor hitro bi v Cono A stopil en sam jugoslovanski vojak.

Znano je, da je tržaški proletarijat sestavljalo veliko Slovencev. Vidali je torej tudi v njihovem imenu naprosil tedanjo rimsko vlado (v kateri ni bilo več komunistov), naj dobavi orožje, ki bi ga slovenski komunisti uporabili za boj proti priključitvi Trsta Jugoslaviji! Medtem ko lahko rečemo, da se je Vidali dejansko vedel kot dober italijanski patriot ne glede na svojo internacionalistično in revolucionarno preteklost, se je množica slovenskih komunistov na Tržaškem dala ujeti na njegove limanice. Dala je prednost ideologiji in gladko zatajila narodne koristi.

Za mnoge Slovence pa je to imelo naravnost usodne posledice, kar še najbolj zgovorno priča velik osip učencev slovenskih šol v Trstu. Svojo "temno stran meseca" imamo torej tudi pri nas.

DL

STO DNI RADIA KOROTAN

DANIJEL DEVETAK

Dne 3. februarja je minilo sto dni od začetka oddajanja celodnevne slovenskega radia na Koroškem. 26. oktober 1998 je namreč pomenil za rojake na Koroškem velik premik. Po nekajletnih prizadevanjih so končno dobili svojo radijsko postajo - Radio Korotan. Nanj so zelo ponosni, hkrati pa predstavlja zanje velik izziv. O tem in drugem smo se pogovorili s poslovojem radia Korotan Hanzijem Tomažičem (na sliki ob glavni urednici Marici Stern-Kusej).

Ali se lahko najprej predstavite našim bralcem?

Pri slovenskem verskem tedniku Nedelja delam že 18 let, zadnjih deset let kot glavni urednik. Vmes mi delodajalec vedno nudi možnost, da sodelujem pri zanimivih medijskih projektih. Tako sem pred leti sodeloval pri snovanju Slovenca, projekta slovenskega dnevnika, ki pa je iz raznih razlogov, žal, propadel. Ko je lansko leto v igri postal jasno, da bo dovolj finančnih sredstev za začetek privatne slovenske radijske postaje, je bilo potrebno sestaviti primeren team, pripraviti program in ne navsezadnje najti ustrezne prostore in tehniko. Ker pri projektu sodelujejo tudi cerkveni krogi, se je našla rešitev, da poleg glavnega uredništva Nedelje za začetno fazo prevzamem skupaj z Marjanom Pippom od Mohorjeve poslovodstvo novega slovenskega radia. Pri tem je bila moja glavna naloga najti urednike, poskrbeti za šolanje in pripraviti ustrezen program.

Odkod potreba po zasebnem radiu in kako je do njega prišlo?

Politične organizacije koroških Slovencev si že desetletja prizadevajo za razširitev medijske ponudbe v elektronskih medijih, predvsem pri državni radioteleviziji ORF. V zadnjih letih, razen uvedbe polurne televizijske oddaje v slovenščini ob nedeljah popoldne, ni bilo napredkov. Šele s padcem radijskega monopola in možnosti ustanovitve privatnih radijskih postaj so se odprle nove možnosti. Pri koroških Slovencih sta se za dodelitev lokalne radijske frekvence za južno Koroško potegovali dve družbi. Radio Agora, združenje z liberalno-levičarskim ozadjem v povezavi s krogi blizu celovške univerze in mednarodno kooperativo Longo mai, ter Radio Korotan, združenje, ki ga podpirajo v bistvu vse ustanove in institucije v Mohorjevi hiši. Avstrijska oblast je potem frekvenco razdelila na salomonski način, tako da si družbi delita skupno frekvenco in vsaka oddaja dvanaest ur programa. Programski časi so razdeljeni tako, da oddaja radio Korotan od dveh ponoči do desetih dopoldne, potem je za štiri ure na vrsti radio Agora, od dveh do šestih popoldne pa spet radio Korotan. Ob šestih ponovno prevza-

me radio Agora, ki oddaja potem do druge ure zjutraj. Postaji imata ločene uredniške prostore, ločeni uredništvi, precejšnje so razlike v programski zasnovi, saj se radio Agora pojmuje kot dvojezično radio, ki oddaja tudi veliko v nemščini, medtem ko je radio Korotan slovenski radio z le majhnim deležem nemščine v programu.

Katero vlogo igra radio Korotan v vašem prostoru?

Radio Korotan je vedno poudarjal, da hoče biti domače radio, s posebnim poslušom za želje slovenske narodne skupnosti. Kot je pokazal odmev v prvih mesecih oddajanja, pa tudi rezultati ankete, ki smo jo izvedli tik pred Božičem, nam je to v veliki meri uspelo. Veliko poročamo o dogodkih na južnem Koroškem, o dogajanju v občinski politiki, o naših prireditvah in naše ljudstvo to z zadovoljstvom sprejema. Nekaj kritičnih pripomb je bilo na naš glasbeni sestav, ki je med tednom dejansko bolj naravn na mlajšo publiko. Pripombe smo v določeni meri upoštevali, tako da bomo sedaj tudi med tednom ponujali narodnozabavno in zborovsko glasbo. Za vse, ki smo snovali radio, pa je najbolj razveseljivo, ko vidimo, kako je mladina sprejela možnost sodelovati pri tem mediju. Med najbolj odmevne oddaje šteje posebna mladinska oddaja v sobotah popoldne, ki jo mladinci sami pripravljajo z veliko vnemo in navdušenjem.

Kdo je založnik in koliko oseb dela pri radijski postaji?

Radio Korotan je družba, družabniki pa so Mohorjeva družba, Zveza slovenskih združenj, Narodni svet koroških Slovencev, Krščanska kulturna zveza, Sodalitete - združenje slovenskih duhovnikov ter Slovenska gospodarska zveza. Pri radijski postaji so trenutno nastavljeni trije uredniki, tajnica in tehnik, poleg teh pa imamo vrsto stalnih sodelavcev. Tako smo se odločili, da našo najbolj poslušano oddajo - to je jutranja budilka - moderira vsak dan drug zunanji sodelavec.

Kje je sedež radia?

Sedež je v pritličju Mohorjeve hiše. S tem je radio v neposrednem središču mesta in v bližini vseh pomembnih slovenskih ustanov, medtem ko ima radio Agora svoj sedež bolj na obrobju mesta.

Katere so programske smernice vaših prizadevanj pri radiu?

Naše glavno poslanstvo je, da oddajamo v slovenščini in s tem vrnemo našemu jeziku del funkcionalne uporabe v javnosti. Sicer pa poskušamo z mešanico aktualnih informacij in zanimivo glasbo pritegniti tudi mlajše poslušalce.

Kako pa je s financami? Ali vas ljubljana podpira?

Avstrijska vlada se je odločila, da bo trem manjšinskim radijskim oddajam (poleg radia Korotan in radia Agora imajo tudi gradiščanski Hrvati radijsko postajo) dodelila v začetni fazi vsaki postaji po 5 milijonov šilingov in to za lani kot tudi za letos. Z razliko od komercialnih postaj je naš delež vsebinskih prispevkov precejšen in to tudi nekaj stane. Poleg tega moramo plačati avstrijski radioteleviziji kar visoko najemnino za oddajnike, zato samo z začetno pomočjo avstrijske vlade ne bomo izhajali. Iz ljubljane doslej še nismo dobili finančne podpore, čeprav zelo dobro sodelujemo s slovenskim nacionalnim radiom.

Od kod do kod se radio trenutno sliši?

Imamo najete tri oddajnike. Največji je na Dobraču in od tega se sliši skoraj po celi južni Koroški, v Sloveniji pa nas slišijo do Ljubljane. Na Golici imamo drugi oddajnik, ki oskrbuje Podjuno, tretji pa je bolj lokalnega značaja, posebej za Železno Kaplo.

Kakšen je bil odziv slovenske in avstrijske javnosti ob ustanovitvi radijske postaje slovenske manjšine v Avstriji?

Lahko rečemo, da pretežno pozitiven, čeprav so v pravih nacionalno usmerjeni krogi skušali kritizirati finančno podporo avstrijske vlade. Prva oddaja je bila prav na dan avstrijskega državnega praznika in v prvih dveh urah so se zvrstile zvočne čestitke najvišjih političnih predstavnikov Avstrije in Slovenije. Spregovorila sta predsednika Thomas Klestil in Milan Kučan in odmev v avstrijskih ča-

sopisih je bil dokaj pozitiven. Ravno v prvih tednih oddajanja, ko smo za naše poslušalce prirejali nagradne igre, smo lahko iz sestava tistih, ki so sodelovali, skleпали, da imamo tudi poslušalce, ki slovenščine ne obvladajo oz. znajo le domače narečje.

Kako skrbite za jezik? Koliko čutite vpliv avstrijskega "morja", ki vas obkroža?

To so bili glavni problemi ob začetku oddajanja. Večina urednikov ni imela nikakršnih radijskih izkušenj in seveda manjkajoča izkušnja še bolj kaže manjkajočo jezikovno kompetenco. Zato smo v mesecu pred začetkom oddajanja vadili predvsem na jezikovnem področju; še sedaj skušamo najti razmerje med sproščenim govorom in lepo slovenščino. Ker želimo biti domače radio, nam je pri srcu tudi narečje; zato vedno kličemo domačine, da z njimi pokramljamo kar po domače.

Ste tudi tržno usmerjeni?

Del finančnih sredstev bomo skušali pridobiti tudi z reklamo. Seveda se pa ravno tu kaže, kako je težko za manjšinski medij tudi na tem področju biti uspešni.

Kakšno je trenutno stanje med koroškimi Slovenci, še zlasti v luči odnosov znotraj manjšine?

Posledice razdvojenosti med osrednjima političnima organizacijama so se v zadnjih mesecih dovolj jasno pokazale. Obe organizaciji sta vidno izgubili na vplivu, poskus Narodnega sveta koroških Slovencev z neposrednimi volitvami zbora Narodnih predstavnikov in predsednika ustvariti skupno in demokratično izvoljeno zastopstvo je dokončno propadel. In to predvsem zaradi neodločene države ljubljane. Sedaj se sicer snuje nov koordinacijski odbor, toda vprašanje je, ali bo taka rešitev našla privolitev drugih, medtem le vplivnih dejavnikov koroških Slovencev. Mnogo bo odvisno od rezultatov volitev v koroški deželni zbor. Enotna lista si v volilnem zavezništvu z liberalno stranko

in Zelenimi le izračuna realne možnosti za mandat v deželni zbor. To bi lahko politične silnice znotraj slovenske narodne skupnosti le spreminilo.

Ustanovitev slovenskega oz. dvojezičnega celodnevne radia je bila eden redkih vidnih napredkov zadnjih let. Treba pa je vedeti, da manjka splošen medijski koncept, ki bi dolgoročno zagotovil pestro medijsko ponudbo, kajti zadnje leto je bilo zaznamovano z resnimi finančnimi težavami obeh slovenskih političnih tednikov. Če upoštevamo, da je danes informacija tisto gibalno društvo - naj omenim le še izzive novih medijev, kot so to internet ipd. -, potem lahko upravičeno zahtevamo, da tako Dunaj kot Ljubljana tega vprašanja ne obravnavata mačehovsko. Drugo področje, kjer smo v zadnjem času lahko videli premike, je vprašanje predšolske vzgoje, kjer je bilo v zadnjih časih ustanovljenih nekaj zasebnih dvojezičnih otroških vrtcev. Toda na celostno rešitev na deželni ravni še čakamo. Tudi tu so volitve v do- brem mesecu dni tista ločnica, ki bo pokazala, v kakšni smeri se bodo zadeve razvijale.

In odnos do matic? Iščete stike z zamejci in zdomci?

Na splošno lahko rečemo, da so koroški Slovenci do Slovenije - morda z izjemo prelomnih dni, ko je nastajala nova država - imeli vedno bolj rezerviran odnos kot pa npr. primorski Slovenci. To se v zadnjih letih ni kaj dosti spremenilo in ni presenečenje, da je pri anketi, v kateri smo vprašali, kakšno tematiko si želijo po radiu, prav poročanje o kulturi in politiki v Sloveniji na dnu želja poslušalcev. Toda v tem vprašanju ne moremo čisto slediti željam poslušalcev, saj smo mnenja, da je čim boljša informiranost in povezanost z matico podlaga našega obstoja.

Seveda to velja tudi obratno. Slovenija ne more obravnavati vprašanja zamejcev tako obrobno, kot to deloma dela sedaj. Če že ne zaradi drugega, potem že zaradi preživetja naroda kot celote. Navsezadnje bodo v nekaj letih odpravljene meje tako na Karavankah kot na Primorskem in se bo moral centralni slovenski prostor uveljaviti v skupni Evropi. In ta prostor bo potreboval izkušnje, znanje in čutenje narodnega obrobja, saj se je že od nekdaj moral soočiti in živeti s tujim in drugačnim. Da te izkušnje izmenjamo in primerjamo vedno spet s tistimi, ki živijo v podobnem položaju, je nujna in bi že zaradi tega moralo biti sodelovanja med zamejci še več, čeprav so predvsem na kulturnem področju - naj spomnim le na Koroške kulturne dneve na Primorskem - stiki kar bogati in razvejani.

3

ČETRTEK
4. FEBRUARJ
1999

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

5. NAVADNA NEDELJA

"Vi ste sol zemlje. Če pa se sol pokvari, s čim naj se osoli? Ni za drugo, kakor da se vrže proč in jo ljudje pohodijo. Vi ste luč sveta. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti. Svetilke tudi ne prižigajo in ne postavljajo pod mernik, temveč na podstavek, in sveti vsem, ki so v hiši. Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih." (Matej 5, 13 - 16)

Z JEZUSOM NA SONČNO STRAN ŽIVLJENJA

Na festivalu Mladosti in pesmi ob prazniku sv. Janeza Boska v Marijanišču na Opčinah se je preteklo nedeljo med mladimi razvnel pogovor o tem, kako pevec, kantavtor, izraža vsebino pesmi tudi s svojim obrazom. Če pesmi ni na obrazu in v očeh, je ni niti v srcu. Podobno velja za kristjana.

Potem ko je Jezus izrekel blagost, je pogledal po učencih in dejal: "Vi ste sol zemlje... Vi ste luč sveta." Gre za največji kompliment, ki ga je v vsej zgodovini kdo izrekel človeku. Sezimo nekoliko globlje v ozadje te Jezusove trditve.

Sol, ki jo dnevno uporabljamo, je za nas le pomembno sredstvo prehrane. Njen simbolni pomen je komajda še navzoč v naši zavesti. V Svetem pismu ima sol tudi važen duhovni pomen. Izraža najprej prijateljstvo in solidarnost. Evangelist Marko to pove v naslednji trditvi: "Sol je dobra... Imejte sol v sebi in živite v miru med seboj" (Mk 9,50), kar pomeni: bodite solidarni in prijatelji. Kadar Arabci govorijo o trdnem prijateljstvu ali o globoko občuteni solidarnosti, pravijo, da je "sol med njimi". Sol je nadalje simbol življenja. V arabskih deželah je še živa navada, da komaj rojenega otroka zdrgnejo s soljo. S tem izražajo prepričanje, da mu bo to dalo vitalnost in trdnost. Prerok Ezekijel vplete to navado v pripoved o prestolnici Jeruzalem, ki jo je Bog sprejel kot najdenko: "Ob tvojem rojstvu, na dan, ko si bila rojena, ti niso odrezali popkovine, niso te skrbno umili, niso te odrgnili s soljo in povili v plenice..." (Ez 16,4). Še najbližja in nam najbolj domača podoba je sol kot modrost. "Nima soli v glavi", pravimo o nekom, ki ni bister, preudaren, razsoden, pameten. To podobo uporablja apostol Pavel v pismu Kološanom: "Vaše govorjenje naj bo zmeraj ljubeznivo, začinjeno s soljo, da boste vedeli, kako morate odgovorjati komur koli." (Kol 4, 6)

Vse to bogato vsebinsko ozadje je v Jezusovi trditvi: "Vi ste sol zemlje!" Življenje človeka, ki sledi evangelijskim blagostem, je nekaj tako dobrega in plemenitega, kot je sol. Modrost, polnost življenja, prijateljstvo in solidarnost označujejo prave Jezusove učence. Francoski pisatelj Georges Bernanos je zapisal: "Jezus nas kristjane ne vabi, da postanemo sladki, pocukrani in cmeravi, ampak krepki, odločni in močni, kot je okus soli."

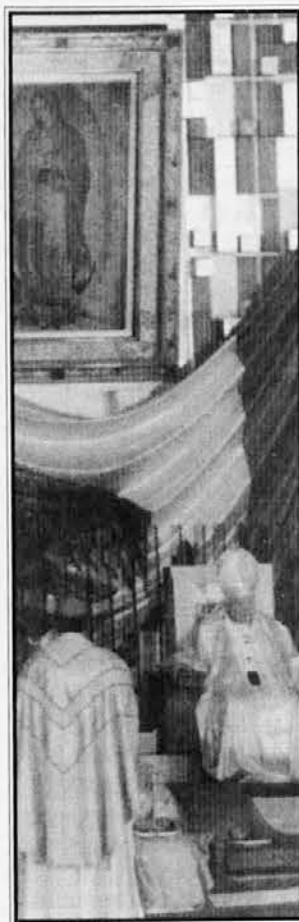
Jezus vedno gleda človeka pozitivno, na sončni strani življenja. Zato v isti sapi reče: "Vi ste luč sveta!" Od vedno je bila luč znamenje za Boga, za njegovo neskončnost in presežnost. Jezus si upa to simbolno vrednost luči naobrtni na človeka. Judje so na vigilijo sobotnega dne prižigali svetilko, ki je razsvetljevala njihov dom na sveti Gospodov dan. Zatemniti to svetilko, postaviti jo pod mernik, bi pomenilo zanikati Boga samega, ki je posvetil sobotni dan. Jezus namesto svetilke postavi na svetilnik človeka, vrednost njegovega življenja. Mesto, ki stoji na gori, se koplje v soncu. Tako naj bo z vsakim človekom. Človek je najžlahtnejši, najlepši odsvit božje luči. Njegova plemenita in dobra dela proslavljajo Boga, ki je izvir luči. Zato Jezus pravi: "Tako naj vaša luč sveti pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih."

Koliko je v nas kristjanov te luči? Se poskušamo z Jezusom prebiti na sončno stran življenja? Kakšni so naši obrazi, ko ob nedeljah odhajamo od evharističnega slavlja? Nemški ateistični filozof Friedrich Nietzsche je kristjanom očital, da vselega oznanila ne bere na njihovih obrazih. "Če bi bilo veselo oznanilo vašega Svetega pisma zapisano na vaših obrazih, se vam ne bi bilo potrebno vedno sklicevati na avtoriteto Biblije. Vaša dela bi lahko nadomestila Biblijo. Vi sami bi morali biti živa Biblija."

"RESNICA, ŽIVLJENJE, MIR,
PRAVIČNOST!"

Papežev pastoralni obisk ZDA je potekal v znamenju zagovarjanja življenja, saj je papež med obiskom izredno ostro nastopil proti smrtni kazni, obenem je nastopil tudi proti splavu, evtanaziji, "asistiranemu" samomorom (gre za samomor, pri katerem samomorilcu "pomaga" nekdo, običajno je to zdravnik ali pa bolničarka; privrženci "asistiranega" samomora imajo v dr. Kevorkianu svojega zagovornika). Sv. oče je seveda ostro obsodil vojaške posege in vojne, saj se je zavzel za mirno in politično reševanje težav, pa naj gre za spor med Irakom in ZDA kot tudi za kosovsko krizo. Tudi v ZDA je Janez Pavel II. postavil za temelj današnje in jutrišnje zdrave družbe osnovno celico vsake družbe, ki je in bo družina; ta naj bo "šola družbenih vrednot in solidarnosti". Papež je šel še dlje in dejal: "Tako kot gre z družino, tako gre tudi z državo!" S tem je Američanom jasno dal vedeti, da se morajo vrniti h koreninam vsake družbe - k družini, ki naj zopet postane temelj ameriške družbe; znano je namreč, da je v ameriški družbi prav družina najbolj na udaru, saj se več kot polovica zakonov konča z ločitvijo, žrtve zakonskih brodolomov pa so največkrat otroci. Američanom je sv. oče tudi naložil "domačo nalogo", ki jo morajo hitro, po možnosti pred tretjim tisočletjem, rešiti. Gre za dva izjemna izziva: zavzel se je namreč za odpravo smrtnih kazni v ZDA in s tem dejansko najbolj nasprotno ameriškega gledanja na svet, saj je znano, da je v ZDA več kot polovica ljudi za smrtno kazen. Za sv. očeta je nesprejemljiva, ker je zanj vsako življenje "božji dar". Drugi izziv, ki stoji pred ameriško družbo in ameriškim človekom in ga je sv. oče izredno omenil, pa je odprava vsakega rasizma. Tudi tu je papež zadel v živo, saj se v ZDA še vedno ukvarjajo z vsakovrstnimi oblikami in prisotnostmi rasizma. Papež je Američane nagovoril, naj ostanejo zvesti svojim "moralnim resnicam", ki pripadajo njihovi zgodovini, saj bodo le tako lahko ostali "svetilnik svobode" za mednarodno skupnost. "Amerika" je vzkliknil sv. oče pred odhodom v katedralo v Saint Louisu, "če hočeš mir, se moraš zavzemati za pravičnost. Če hočeš pravičnost, se zavzemaj za življenje. Če hočeš življenje, se okleni resnice, tiste resnice, ki nam jo je odkril Bog!" To so štirje "etični horizonti", štiri osnovna obzorja etike, katerim ni kaj dodajati, gotovo pa predstavljajo svojevrsten izziv za ZDA ob vstopu v tretje tisočletje.

V tem zapisu seveda ne moremo napisati vsega, kar se je dogajalo med obiskom sv. očeta v Mehiki, kamor je

prišel sveti oče 22. januarja. Morda pa je najbolje, da citiramo odlomek iz njegovega nagovora v katedrali mesta Guadalupe 23. januarja, ko je med drugim dejal: "Cerkev mora oznanjati evangelij življenja in s preroško močjo razkrinkavati kulturo smrti! Naj bo Celina Upanja tudi Celina Življenja! To je naš vzklik: dostojno življenje za vsakogar! Za vse tiste, ki so bili spočeti v telesu svoje matere, za otroke s ceste, za prvotne prebivalce in za Afroameričane, za priseljence in pribežnike, za vse mlade, ki jim je bila odvzeta vsaka možnost, za ostarele, za vse tiste, ki na lastni koži preizkušajo vsakovrstno obliko revščine ali pa so poti-

snjeni na rob družbe, so deležni take ali drugačne diskriminacije!" V isti cerkvi je papež nadaljeval: "Prišla je ura, ko bi tudi na tem kontinentu morali enkrat za vedno prepovedati vsak napad na življenje. Nikdar več nasilja, nikdar več terorizma in trgovanja z mamili! Nikdar več mučenja in drugih oblik smrti! Nikdar več izkoriščanja šibkih, nikdar več rasne diskriminacije ali getov revščine! Nikdar več! To so nevzdržni grehi, ki vpijejo v nebo in vabijo kristjane k drugačnemu načinu življenja, k večji družbeni zavzetosti, taki, ki je v sozvočju z njihovo vero. Vest žena in mož moramo prebuditi z evangelijem, tako da bodo v sebi začutili vzvišeno poklicanost, da so otroci Božji. To jih bo navdihnilo, da bodo gradili boljšo Ameriko. Na ameriški celini moramo prebuditi novo pomlad svetosti, tako da bosta dejavno in kontemplativno življenje hodila z roko v roki."

Te besede v bistvu povzemajo srčiko papeževih nagovorov in misli, ki jih je izrekel v Mehiki in kasneje tudi v ZDA: zavezanost življenju torej in odpiranje vrat novi evangelizaciji, ki naj prekvapi človeško družbo pred vstopom v novo tisočletje. Ne pozabimo tega, da si sv. oče Janez Pavel II. želi priti v tretje tisočletje na čelu enotne Cerkve, in tudi tega ne, da si še vedno želi ob jubileju leta 2000 srečanja na gori Sinaj s predstavniki judovske, islamske vere in s predstavniki strarskih krščanskih Cerkva.

Z vztrajnostjo in močjo, ki jo kljub zrahljanemu zdravju gotovo ima, mu bo to uspelo. Vsaj srčno mu želimo, da bi mu uspelo!

ROJENA POD
RAZLIČNIMA
ZVEZDAMA

Janez Pavel II. in Bill Clinton: dva svetova, dva moža, katerih imeni bosta ostali zapisani v zgodovini, sta se konec januarja srečala v St. Louisu in se v ljubezni rokovala pred očmi celega sveta. Prvi gleda v nebo in se prepušča vodstvu zvezde stalnice-evangelija, drugi pa na nebo zasleduje satelite, ki prinašajo nestalne izsledke anket o njegovi popularnosti.

Papež težkih resnic in predsednik lahkonogih laži, človek absolutnega in človek moralnega relativizma sta se usedla za isto mizo, in vendar je danes med služabnikom božje Previdnosti in kraljem javnih raziskav ocean nerazumevanja, razkol, ki se bo v prihodnosti verjetno samo še krepil. Preveč je namreč jasnih zahtev, od katerih Karol Wojtyła že samo zato, ker je Petrov naslednik, ne more odstopati; z druge strani pa je Clintonovo predsedovanje osnovano na postavkah (naklonjenost splavu in smrtni kazni, neoliberalistična in agnostična kultura hitre zadošitve potreb...), brez katerih bi najplivnejši politik na mednarodni sceni ne bil več to, kar je. Če je obisk ZDA res ganil sv. očeta, je ostal Clinton ne preveč "travmatiziran". Kot spreten govornik si je slednji polnil usta s človekovimi pravicami in svobodo veroizpovedi, vendar se pred izbiro med kulturo življenja in kulturo smrti ni jasno opredelil za prvo. Nenasilen poziv "moža v belem", ki se bori proti zlorabi moči, je - vse kaže - naletel na gluha ušesa mogotca, ki o izživih pravičnosti v svetu rad govori, težave pa rešuje z bombniki. Če sta cilja papeža na Petrovem prestolu mednarodno skupno dobro in skrb za najbolj ogrožene, je Clintonova prva skrb rešitev lastnega majavega stolčka. Pa nič zato! Za boljšo prihodnost nam še vedno ostaja upanje v nevidne tokove zgodovine...

DD

IZ MISIJONOV

DRAGI
PRIJATELJI
MISIJONOV

Z dokajšnjo rednostjo prejemamo na uredništvu vesti in pisma naših misijonarjev z vseh koncev sveta. Objavljamo izvlečke iz pisma p. Ivana Štante in Ludvika Zabreta.

P. Štanta je najprej poročal o svoji bolezni, zaradi katere je moral ležati dober mesec. Sicer pa se je veselil pričakovanja, s katerim so se krajevni kristjani pripravljali na praznovanje Božiča. Sicer pa življenjske razmere predvsem njemu najdražjih najrevnejših niso lahke: "Veliko ljudi je prisiljenih živeti od manioke. Kobilice so uničile velik del riževih polj. Še dobro, da nam je Italijanska škofovska konferenca poslala denarja za nakup riža. Jaz sem ga šel daleč naokrog kupovat. Tako se-

daj lahko pomagam najbolj revnim. Roparji goveda nam ne dajo miru. Dvakrat ali trikrat na mesec vdirajo v vas, streljajo z lovskimi puškami, plašijo ljudi, nekatere tudi ranijo. Četokrat odpeljejo celo stajo goveda. Orožniki jih ne ovirajo pri njih posegih. Vsa narava je požgana. Vsako leto septembra in oktobra naši Bara požigajo savano, da bi kmalu imeli novo travo za govedo. S tem uničijo gozdove in vsako rast, dostikrat tudi razne živali, ki prav v tem času gnezdiijo ali imajo mladiče." Zanimivo je tudi tole: "Bliizu Ranohire, kakih 120 km jugo-zahodno od Zazafotsija, so našli safir. Iz cele okolice in tudi od daleč hodijo tja ljudje iskat srečo. Na površini dveh km² je zbranih od osem do deset tisoč ljudi, ki kopljejo in iščejo hitri zaslužek. Za prenočišče imajo kakšno vejo nad glavo. Ne znam vam (in ne morem) opisati strašne situacije. Brez stranišč, brez

koč... Vsak si kuha, kakor ve in zna." Na koncu dodaja še prisrčne pozdrave.

Kot smo že omenili, je urednikom poslal svoje pismo tudi Ludvig Zabret "iz naše lepe zelene in prijetno tople" indijske Gove. Po veseli novici, da se je vselil v sobo v novi hiši, z ljubeznivo skrbjo za svoje vernike nadaljuje: "Tako se je začela nova doba dela za tukajšnje revno mladino, »school dropants«, ki se tukaj učijo obrti. Letos, če Bog da, bomo delali medo delavnice, ker so te bile tudi v stari bajti iz blata, kjer ni ne prostora ne svetlobe za učinkovito delo. Deževna doba je minila, tako lahko zopet delajo kar na prostem." Tudi tokrat je izrazil svojo hvaležnost za darovalce in prijatelje misijonov. "Prisrčna hvala in Bog povrni! Edino Bog vam lahko povrne in v ta namen," zagotavlja naš misijonar, "bomo molili skupaj s fanti."

POJASNILO SLOVENSKE ŠKOFOVSKE KONFERENCE

NADŠKOF RODE, ŠOLA IN VZGOJA K VREDNOTAM

V zvezi s pozivom Izvršilnega odbora Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti (SVIZ) nadškofu dr. Francetu Rodetu, naj se zaradi svojih trditvev na predavanju v Kopru učiteljem opraviči (Delo, 29.1.1999), in v zvezi z drugimi medijskimi napadi na nadškofa nam je poslal Tiskovni urad SSK naslednje pojasnilo:

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode je v koprskem gledališču 18. januarja predaval o vlogi Cerkve oz. religije v družbi, po predavanju pa odgovarjal na vprašanja udeležencev. V zvezi z vzgojo za vrednote je povzel misel znanega nemškega filozofa, da demokratična družba živi od vrednot, ki jih sama ni sposobna proizvajati, ampak jih dobiva od drugih. Te dajejo družina, Cerkve, skupnost. Pri tem je obžaloval, da koncept naše

šole "zavrača vsako vzgojo k vrednotam", za dokaz pa navedel izjavo nekoga, ki je šolsko vzgojo za vrednote označil z besedami: "To je dresura za nemške ovčarje".

Nadškof Rode je torej samo citiral misel iz polemike o šolski vzgoji za vrednote, kjer je le-ta bila zavrnjena z besedami, da je dresura nemških ovčarjev. Takšna vsebina nadškofovih besed je povsem nedvoumno razvidna iz prepisa video kasete, ki jo hrani Klub krščanskih izobraženecv iz Kopra. Iz tega je jasno, da je bilo v tej točki poročilo Borisa Šuligoja (Delo, 20.1.1999) povsem sprevrženo in potvorjeno. Gre torej za popolnoma nasprotno in neresnično poročilo, hkrati pa za nedopustno in nemoralno zavajanje javnosti ter žaljivo in krivično obdolžitev nadškofa. Zato je toliko bolj nerazum-

ljivo, da novinar Boris Šuligoj v svojem odgovoru (Delo, 29.1.) zavrača kritiko svojega poročila, čeprav so v njem tudi potvorbe. Takšno zavajajoče in senzacionalistično obveščanje javnosti je spodbudilo vrsto zelo krivičnih komentarjev v drugih javnih glasilih in grobih napadov v javnosti na osebo nadškofa. Očitno je takemu medijskemu pogromu nasledel tudi Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti, ki od nadškofa zahteva, naj se opraviči, ker je "strokovno in odgovorno delo, ki ga učitelji in učiteljice opravljajo in ga bodo opravljali, primerjal z dresuro za nemške ovčarje".

Tiskovni urad SSK zato kar najostreje protestira proti takšnemu načinu poročanja in zavajanja javnosti, blatenja ljudi in ustanov, ki jih predstavljajo. Z zaskrbljenostjo ugo-

avlja, da pri tem ne gre samo za posamezen primer, temveč za bolj ali manj stalno prakso, ki še najbolj spominja na nekdanje naročene partijske linče. To pa je ravnanje, ki ne sodi v demokratično družbo, temveč v ropotarnico preživelih totalitarnih režimov. Tiskovni urad upravičeno pričakuje, da se bodo časnikarji in komentatorji nadškofu Rodetu opravičili za krivične obtožbe.

Kar pa zadeva šolski sindikat, obžaluje Tiskovni urad nespornost, za katerega ni kriv nadškof Rode. V tej zvezi opozarja Tiskovni urad na pastirsko pismo slovenskih škofov, v katerem so zapisali: "Zahvaljujemo se vsem tistim učiteljem in vzgojiteljem, ki kljub neugodnim razmeram mlade ne le izobražujete, ampak jih s svojim zgledom in besedo tudi vzgajate v odgovorne, poštene in nesebične ljudi. Tudi po vas nebeški Oče deli duhovni kruh mladim, ki ga najbolj potrebujejo."

SVETNIK TEDNA

5. FEBRUARJA

SILVESTER ČUK

AGATA, MUČENKA

Življenjepis današnje svetnice, ki ga je na podlagi legende za Mohorjevo knjigo Življenje svetnikov in svetnic božjih pred sto leti napisal Josip Rogač, duhovnik ljubljanske škofije, se bere kot napet roman. Na začetku pove pisec, da je ta svetniški cvet zrastle v plemeniti družini v mestu Katanija na Siciliji. Bila je "nežna, telesno in dušno visoko obdarjena deva ter je zaslužila svoje lepo ime Agata," ki po naše pomeni Blaga ali Dobra. Njena lepota je privlačila številne snubce, med katerimi je bil tudi Kvintijan, "glavar sicilskega otoka". Agata, ki je svoje srce oddala božjemu ženinu, je vse gladko zavrnila. Tudi Kvintijana. Ko je pod cesarjem Decijem leta 250 izbruhnilo preganjanje kristjanov, se je Kvintijan spomnil, da je Agata odbila njegovo ponudbo, ker je kristjanka. Nastopila je ura maščevanja. Poklical jo je pred svoj sodni stol in jo najprej zlepa, potem s številnimi krutimi mukami hotel pripraviti do tega, da bi prelomila svojo zaobljubo devišstva in da bi se odpovedala svoji veri. Vse zaman. Agata je junaško vztrajala do konca.

Opis njenega mučeništva je nastal šele v 5. stoletju in zgodovinsko ni zanesljiv. Ohranjena cerkvena izročila soglašajo v naslednjih potezah: deviška mučenka Agata je bila nedvomno doma iz Katanije, njeni starši so bili premožni in ugledni meščani. Bila je vzgojena v krščanski veri in že kot mlado dekle se je odločila, da bo v čast Kristusu, svojemu Odrešeniku, živela deviško. Zaradi krščanske vere je pretrpela strašne muke, vendar je pogumna spoznavavka ostala stanovitna do smrti. Mučeniško smrt je prestala med preganjanjem v dobi cesarja Decija, najbrž leta 251. Njeno mučenje, zlasti kruto rezanje njenih deviških prsi, so srednjeveški umetniki pogosto upodabljali. Navadno jo prikazujejo tako, da nosi svoje deviške prsi na krožniku, včasih pa tudi z rogom samoroga kot simbolom devišstva. V rokah pogosto drži škarje in klešče ali pa sta ti sredstvi njenega mučeništva ob njej.

Sveto Agato časte kot posebno zavetnico mesta Katanije in cele Sicilije; za svojo zavetnico so si jo izbrali tudi livarji zvonov, tkalci in pastirice. Verniki se ji priporočajo, da bi jih obvarovala ognja, nevihte, lakote in potresa. Zavetništvo glede slednjega ji pripisujejo zaradi izročila, da je Agata ob izbruhu ognjenika Etna rešila mesto Katanijo pred uničenjem. Na evropsko celino so češčenje sv. Agate prenesli nemški vitezi v 12. in 13. stoletju. Na nemškem območju se je sveta Agata priljubila kot "krušna svetnica" (v prsih na krožniku, ki ga je imela v rokah svetnica, je ljudstvo videlo - dva hlebčka). V Nemčiji delijo na njen god blagoslovljene hlebčke med vernike. "Kruhu svete Agate", ve povedati Niko Kuret, pripisujejo čudodelne lastnosti: ne plesni, poslom preganja domotožje, napoveduje prihodnost, pokaže, kje leži utopljenec...

Pri nas se čaščenje sv. Agate ni posebej uveljavilo, zato so tudi oseba imena Agata dokaj redka. Ob Agati je znana še različica Agica. Agata je glavna junakinja Tavčarjevega najpomembnejšega dela Visoška kronika.

OB SVEČNICI SE UMAKNEJO JASLICE

STVARNOST IN LEGENDARNOST OKROG JEZUSOVEGA DETINSTVA (1)

STANKO ŽERJAL

V starih časih smo otroci "vzdrževali" jaslce ali jaselce vse do svečnice, torej naj bo tudi za goriški krščanski objavljalnik (medij, občilo, sredstvo javnega obveščanja) še čas nuditi bralcem kaj iz božične tematike! Sin ali hči dvajsetega stoletja je tako intenzivno bombardiran oziroma bombardirana (če je ženska) od informacij iz vsakdanjega življenja in vrvenja, iz sodobnosti in iz odkrivanja preteklosti, iz sosednjih borjačev kakor iz čezoceanskih dežel, da se čutimo resno razočarane nad skopostjo vesti o najvišji in najgloblji in najusodnejši prelomnici človeške zgodovine, to je o velikem obisku, kakor bi dejal pisatelj Rebuta. Gre za obisk samega Boga in ta beseda je nič kolikokrat rabljena v Svetem pismu. Ni čuda, da se človek kdaj zateka k lastni fantaziji in skuša obogatiti važna sporočila iz zgodovine z izmišljenimi pripovedkami, bajkami, legendami. Pomislimo na primer na izmišljene pripovedke o resnični zgodovinski osebi kralja Matjaža, na bajke o čarovnicah, ki naredijo točo, - na legende, ki so v studenčku pod Prevalom videle kraj, kjer je Mati Božja rutice prala, ko je z Detetom na Sveto goro potovala, - ali na prvem ostrem ovinku nad Prevalom skalo, kjer se je trudna naslonila, da bi se z Detetom Jezusom odpočila, itd.

Tako nam ustna izročila, zapisana šele neke v četrtem stoletju po Kristusu, dodajajo k zgodovinski trdnim sporočilom vrsto možnih, vendar ne dovolj izpričanih podrobnosti kakor: število tri za aristokratske obiskovalce z Daljnega vzhoda in kraljevski na-

slov, - pa kamele namesto konj ali oslov, - pa štalico, - pa osliča in voliča v njej, - pa anagrafsko privezanost Jožefa in Marije na Nazaret itd.

Ti podatki še niso samostojne legende, ampak more- jo biti le drobni legendarni elementi, dodani zgodovinski stvarnosti. Stvarnost beremo v Lukovem in Matejevem evangeliju. Njuni poročila imata kajpak neprimerno večjo zanesljivost kakor na primer zgodovinski opis rimskega osvajanja Galije izpod peresa kakega Julija Cezarja, ki je imel dovolj interesa, da se tudi kaj samohvalno zlaže. Za zanesljivost evangeljskih podatkov priča na tisoče takratnih sodobnikov, ki so Jezusa in njegovo delovanje osebno doživljali in torej poznali in vsem štirim evangelistom pomagali pri sestavljanju spisa in imeli dovolj priložnosti kontrolirati avtentičnost. Zgodovinsko stvarnih poročil ne bom tu prepisoval, naj si jih resen kristjan prebere v svetih knjigah! Če evangelist go-

vorile o jaslih in nič o štalici, je vzrok morda v lapidarnosti pripovedovanja ali pa, ali pa... v možnosti, da so že takrat - zakaj pa ne? - poznali pri gostiščih za furmane prenosne jasli, kakršne smo še v tem stoletju videvali pri raznih furmanskih postajališčih - gostilnah za krmiljenje vprežnih konj ali volov. Vendar je kaj malo verjetno, da bi bili pustili blaženo porodnico ob svetem trenutku rojevanja pod milim nebom. Zato je ustno izročilo, zapisano šele v četrtem stoletju, o štalici zelo verjetno zgodovinska stvarnost in ne samo legendarnost. Če evangelist pravi, da "za nju (Jožefa in Marijo) ni bilo prostora v prenočišču, precej močno kaže na to, da je šlo za javni lokal, gostilno, ki je bila že polna drugih gostov. K taki razlagi je vodil svoje slušatelje tudi kvalificirani bibliotist, moj nekdanji profesor dr. A. Snoj, ki sem ga citiral že v prejšnjem spisu o mesecu Jezusovega rojstva.

DAJLE

TUDI V IZRAELU PRIPRAVE NA SVETO LETO 2000

Ob praznovanju sv. leta 2000 naj bi svete kraje v Izraelu obiskalo več kot tri milijone vernikov z vsega sveta. Takšne so vsaj napovedi in pričakovanja. Toda za sprejem tolikšnega števila obiskovalcev morajo v Izraelu pospešiti uredničenje raznih načrtov, pri čemer gre predvsem za zgraditev romarskih poti do svetih krajev in organizacije prevozov. Na omenjene naloge in usmeritve je nedavno opozoril Israel Eshed, vodja Golanske turistične zveze. Opozoril je tudi, da bi morali svete kraje okoli Golanskega višavja bolj približati zavesti romarjev, ki jih pričakujejo v sv. letu. (M.)

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠE PRISPEVKE O KRALJICI MARIJI

Uredništvo Svetogorske Kraljice Marije je razpisalo natečaj za najboljše sestavke o stvaritve o Kraljici Mariji. V utemeljitvi razpisa je zapisano, "da smo Slovenci Marijin narod. Naši predniki so se nanjo obračali v molitvi, ji pozidali mnoge cerkve, o njej so nastale tudi marsikatera prelepa pesem, pripoved, legenda; o Mariji, njenih milostih in pomoči so pisali tudi največji slovenski pisatelji. Kraljica Marija pa še vedno navdihuje mnoge ustvarjalce."

Prispevki tistih, ki bodo sodelovali na natečaju, naj bi govorili o Mariji, izkustvih z romanja, romarstvu, pobožnosti, Sveti gori, lahko pa se domislijo še kake podobne teme. Vsak prispevek naj obsega približno eno tipkano stran. Komisijo sestavlja uredništvo Svetogorske Kraljice, prispevke pa je treba poslati na naslov: Frančiškanski samostan Sveta gora, Skalniška 17, 5250 Solkan, s pripisom *Za natečaj*. Najboljše prispevki bodo objavljeni v Svetogorski Kraljici, glasilo prijateljev Svete gore. (M.)

JUBILEJNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM V SVETO DEŽELO IN NA GORO SINAJ

Romanje v Sv. deželo in na goro Sinaj bo
OD PETKA, 12. FEBRUARJA,
DO PETKA, 19. FEBRUARJA 1999.

Prevoz z avtobusom do letališča: ob 4.30 odhod s Trga Oberdank v Trstu, ob 4.45 iz Selsjana, ob 5.20 s Travnika v Gorici. Srečno pot!

POLETNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM NA POLJSKO IN V LITVO

OD 6. DO 14. JULIJA 1999

Na upravi Novega glasa sprejemamo vpisnine za poletno devetdnevno potovanje na Poljsko in v Litvo. Potovanje je izredno bogato, polno naravnih, kulturnih, verskih in zgodovinskih zanimivosti.

5

ČETRTEK
4. FEBRUARJA
1999

PREŠEREN: "IN GNALE BODO NOV CVET BOLJ VESELO."

KULTURA KVALITETE

MAJDA ARTAČ STURMAN

Ko se s praznovanjem svečnice naposled zaključi božični čas, se v eksploziji smeha, barv, govorov in proslav razbohoti februar, razpet med razposajenostjo pustnih mask in vozov in svečano resnobnostjo Prešernovih proslav. Zamejski svečan se običajno odvija v zamejenoosti natančno odmerjenega prostora družbene ali kulturno-prosvetne dejavnosti. Vsak ima svoj vrtiček in skrbi zanj, ta na prosvetnem, oni na športnem, tretji spet na kulturnem področju. Tako se najkrajši mesec kaj hitro izteče v nihanju med brezskrbno šaljivostjo ali robato brezbriznostjo nekaterih in deklamatorsko čitalniškim zanosom drugih.

Včasih se oboje celo spoji v poneščenem spletu najmanj umetniških dosežkov, nekateri pa govorijo o "izjemnih" dosežkih in o kulturi. Ali sploh še vemo, kaj je kultura? Kultura duha? Kultura srca? Kultura kvalitete? Zdi se, da ne znamo več

sklanjati besede kultura, ne znamo je uporabljati v tradicionalnih rečnicah in obenem v novih sintagmah, tako so mnoge preplavili neznanje materinščine, italijanski pogovorni jezik, lov za multikulturalnostjo. Svojo kulturo seveda imamo, toda iz nje smo ustvarili svetinjo, ki jo skrbno hranimo v omari in jo ob večjih praznikih, v mesecu svečanu pa posebno svečano, potegnemo na dan in jo zloščimo, da jo razkazujemo desno in levo.

Kultura ni svetleči se priložnostni okrasek, ni dragocen plašč, v katerega se skrivamo, ko ga obračamo za vetro. Kultura domuje povsod, kjer utripa srce za slovenstvo, povsod, kjer znamo priznati svoje napake in odkrito pogledati resnici v oči, pa čeprav nam ni všeč. Kultura duha ima lahko močan ustvarjalni naboj le v skupnosti, kjer intelektualci, znanstveniki in umetniki razmišljajo, odkrivajo in ustvarjajo ob široki podpori bralcev, gledal-

cev in občudovalcev vse leto. Kultura lahko doživlja svoj vzpon in osvaja najvišje vrhove le v navezi s kvaliteto. Kultura kvalitete pa je tudi in predvsem kultura jezika, za katerega se je - v času, ko so o Zedinjeni Sloveniji šele sanjali - zavestno odločil Prešeren. Zakaj se - v času, ko je slovenska država resničnost in ko mnogi v tržaškem Lilliputu bolj naklonjeno sprejemajo slovensko kulturo in jezik -, sami Slovenci bolj ne zavzemamo za kvaliteto jezika? Lepo, pravilno, natančno in prečiščeno izražanje naj bi odlikovalo javne delavce in govorce kot tudi vsa javna obveščevalna sredstva, saj nesporno vplivajo na govorno in pisno izražanje večine "predmejskih" Slovencev.

In namesto da bi potegnili februarso svetinjo iz omare, naj vsak počisti svoj vrtiček plevela in navlake. Po Prešernovem dnevu slej ko prej nastopi pomlad...

OB 150-LETNICI PESNIKOVE SMRTI IN OB IZIDU MONOGRAFIJE V ITALIJANŠČINI

PREŠERNOVA POT V SVET

LOJZKA BRATUŽ

Akademik Boris Paternu, najbolj prestižno ime v sodobnem prešernoslovju, je pred leti dal pobudo za zbirko na temo: Prešeren v tujih jezikih. Do tega naj bi prišlo ob 150-letnici pesnikove smrti in ob 200-letnici rojstva. Zamisel se že uresničuje, saj sta v zbirki, ki ima naslov Prešernova pot v svet, lani izšla nemški in italijanski prevod Prešernovih pesmi, letos francoski, pripravljeni pa sta tudi angleški in hrvaški. Zunaj zbirke, toda popolnoma v skladu z njenim naslovom, je te dni Goriška Mohorjeva družba izdala italijanski prevod Paternuove monografije France Prešeren 1800-1849. Delo je prvič izšlo l. 1994 v nemščini in istega leta še v slovenskem izvirniku. Pri predstavitvah v Trstu in Gorici je bilo rečeno, da bi ga bilo treba čimprej prevesti v italijanščino. Takšno delo že dolgo pogreša npr. slovenistika na italijanskih univerzah, koristno pa bi bilo tudi italijanskim kulturnim krogom nasplo. Želja se je uresničila prav v dneh, ko se Prešerna spominjamo ne le ob njegovem dnevu, ampak tudi ob 150-letnici njegove smrti.

Boris Paternu se je pri svojem sicer mnogovrstnem literarnozgodovinskem in esejističnem delu že zgodaj zapisal Prešernu in njegovi poeziji. Njegove študije so z leti dozorele v monografijo v dveh delih France Prešeren in njegovo pesniško delo (1976/77). Nova monografija je glede na prejšnjo manj obsežna, omejuje se na bistveno. Delno se opira na prvo, a jo tudi dopolnjuje z novimi vidiki in spoznanji. Pri obravnavanju Prešernovega pesniškega dela avtor uporablja raziskovalne metode novejših literarne vede. Pesnika postavlja v širši evropski okvir in se pri tem ozira zlasti na dve sosedni literaturi, italijansko in nemško, upošteva pa tudi stike z nekaterimi slovanskimi književnostmi.

Avtor ugotavlja, da so Slovenci s Prešernovimi poezijami dobili odlično razvito, reprezentativno, lahko bi rekli evropsko poezijo, še preden so imeli svoje temeljne nacionalne institucije in celo preden so imeli svoje osnovne jezikovne pravice. V Prešernovi poeziji je živela predstava o razvitem in svobodnem narodu, ko tega naroda sploh ni bilo. Prikazana je usoda Prešernovega pesništva, od krivičnega in sovražnega odnosa, ki so ga do njega imeli premnogi sodobniki, pa do poznejše in še danes žive mitizacije. V širši svet in v številne druge jezike pa je Prešeren "prodril predvsem kot poet zanimivega duha in mojstrskega izraza".

Drugo poglavje je posvečeno Prešernovi osebnosti. Bil je "zapletena in notranje gibljiva narava, človek dvoma, obupa in resignacije, hkrati pa človek vere, upanja in vztrajanja". Avtor poudarja njegovo resno pojmovanje poezije, jednat način izražanja in strogost do sebe. Pri črtanju pesnikove osebnosti se navezuje tudi na spomine njegove hčere Ernestine Jelovšek in sestre Lenke, kar daje Prešernovi podobi še večjo vero-

dostojnost. Naslednja poglavja obravnavajo posamezna obdobja Prešernovega pesnjenja, od mladostnega z izrazito ljubezensko tematiko pa do izida Poezije (1847). Osrednji dve poglavji sta namenjeni najpomembnejšima obdobjema, v katerih so nastali npr. Slovo od mladosti, Sonetje nesreče, Sonetni venec, literarna satira Nova pisarija, pesnitev Krst pri Savici, pesem Pevcu itn.

Ob razčlembi in razlagi besedil monografija izpostavlja vprašanja in pojave, značilne za čas in okolje, v katerih je pesnik živel in ustvarjal. Med njimi sta vprašanje jezika in ilirizem. V zvezi z jezikom Paternu navaja misli Friedricha Schlegla, ki sta jih Prešeren in njegov mentor Matija Čop dobro poznala in se nanje opirala, npr. misel o pravici vsakega naroda do svoje lastne literature in do svoje lastne jezikovne omike, ali misel, da narod, ki si pusti oropati jezik, izgubi zadnjo oporo svoje duhovne, notranje samostojnosti in v resnici preneha obstajati. Slovenski jezik je v Prešernovem času ogrožalo tudi ilirsko gibanje, ki je predvidevalo spojitve srbskega, hrvaškega in slovenskega jezika, pri čemer naj bi se slovenščina odpovedala svoji individualnosti. Prešeren je tedaj "s svojo odlično pesniško besedo prepričljivo obranil pravico slovenskega jezika do lastne samobitnosti", saj je neizpodbitno dokazal, da je enakoveren drugim evropskim jezikom. In ker se je kot pesnik zavezal slovenskemu jeziku, se je "zavezal tudi slovenskemu narodu in njegovemu boju za obstanek in uveljavitev".

Sodobno zasnovana, pregledna in temeljita monografija Borisa Paternu bo odslej na razpolago tudi italijanskemu bralcu v njegovem jeziku. Razkrila mu bo veličino našega pesnika in bogastvo njegovega opusa. Osvetlila bo njegov čas, kulturno in politično stvarnost, pomembne osebnosti, usodne dogodke in pojave, z njimi pa tudi pot slovenskega naroda do nacionalne in kulturne osveščenosti.

PREŠERNOVA NAGRAĐA 1999

GLASBA IN POEZIJA

Tudi letos je vladalo izredno veliko zanimanje za podelitev Prešernovih nagrad. Morda je zato komisija, ki podeljuje najbolj prestižne slovenske nagrade na kulturnem področju, tudi letos objavila imena nagrajencev že pred časom. Veliki Prešernovi nagradi bosta letos prejela dva izjemna umetnika, oba primorskega rodu, in sicer glasbenik in skladatelj Alojz Srebotnjak za življenjsko delo in Tomaž Šalamun za pesniški opus.

Alojz Srebotnjak (na levi sliki) spada med tiste slovenske skladatelje, ki so v zadnjih desetletjih gotovo pustili globoko sled v slovenski glasbi. Zato lahko razumemo upravni odbor Prešernovega sklada, ki je v utemeljitvi za dodelitev nagrade zapisal, da je "glasba, ki jo je skozi petinštirideset let ustvarjal Alojz Srebotnjak, nastajala kot sad navdiha in razmišljujočega odnosa do tonskega okolja". V obrazložitvi, ki jo povzemamo po zapisih Slovenske tiskovne agencije, je zapisano tudi tole: "Raznovrstnost kompozicijskih tehnik in sloga, različnost oblikovalnega pristopa in vsebin, vznemirjenost duha v prostoru, ki mu je bil v spodbudo, so tiste osnovne značilnosti Srebotnjakove umetniške sušestvosti, ki jih najdemo tako v zgodnjih kot v poznih delih, tako v intimno ubranih komornih in koncertantno kontrastnih klavirskih kot široko zasnovanih orkestrskih, glasbenosenskih in vokalno-instrumentalnih delih. Čas je pokazal, kako umetniško čisto je njegovo tonsko doživljanje besed, ki najdejo novo in drugačno ekspresivnost glasu, trpkost pomenov in vsebin. Beseda, ki jo je Srebotnjak ozvočil, je bila največkrat Kosovelova, nekajkrat Kettejeva, Prešernova, Gregorčičeva, Gradnikova in Balantičeva, pa tudi ljudska. In tako so nastajale drobne zborovske umetnine, med njimi Bori, Pridi, dobri oči, ciklusi samospelov, med njimi Mati za glas in godalni kvartet, Soneti, Portret pesnika za glas in klavir, pa tudi kantatenaivni Orfej, Ekstaza smrti in Zjasni zvezde mu temne. Druga, simfonična stran Srebotnjakove ustvarjalnosti ni nič manj bleščeča (...). Glasba, ki je ohranjala svojo prvinskost, izrazno

FOTO DELO

izvirnost, je ostala slovenska; kot takšna pa je s tujimi in številnimi izvedbami stopila tudi v mednarodni prostor."

V utemeljitvi za dodelitev Prešernove nagrade pesniku Tomažu Šalamunu pa je zapisano, da se "bogato in plodno pesniško potovanje Tomaža Šalamuna dogaja v risu osupljive kondicije in vulkanske energije. Šalamunov ustvarjalni opus se kaže kot slavje svetlobe, miline, nežnosti, življenjske radosti. Ob vstopu v slovenski literarni prostor destruktor literarne tradicije, v zrelem ustvarjalnem obdobju krmar visoke plovbe. Šalamunovi verzi se kljub modernizmu, kateremu pripadajo, niso nikoli dotaknili skrajnega roba moralnega, socialnega in duhovnega nihilizma. V njegovi pesniški vezenini je zaznavna sled božanskega, katerega navzočnosti se zapisovalec nikoli ne odreče. Razmerje med pesnikom in božanstvom je odprto, ambivalentno, drugič spet ljubeznivo. Ta odnos je protejski, spremljiv kot tok reke, ki je ob izviru hitra, živahna in poskočna, ob izlivu mirna, spokojna in počasna. Pesniška domišljija združuje nasprotja v pare, ki so v vsakdanji resničnosti nerazdružljivi. Z roko v roki stopajo v čudežno poetično pojavnost - nežnost in ironija, svetost in blasfemija, igra in nevarnost, izzivanje in milost. Resnični protagonist Šalamunove poezije je jezik, ki resničnosti ne posnema, temveč jo

ustvarja v izvorni in neponovljivi obliki. Za Šalamunov jezik je značilna neverjetna prožnost, ki sproščeno in samoumevno amalgamira slengovske izraze, tujke, neologizme in istrsko narečje z visokim knjižnim jezikom. Pesnik je "izumil" govorico, ki je v visoki, izbrani legi tako hermetična, skrivnostna, zahtevna do bralca, da terja od njega precejšnjo koncentracijo. Njegovo poezijo opredeljuje pretok, ki s svojim gibanjem tvori avtonomno igro, zavezano le sami sebi."

Seveda bodo letos podelili tudi nagrade iz Prešernovega sklada, in sicer animatorjema-illustratorjema Zvonku Čehu in Milanu Eriču za celovečerni film Socializacija bika, basbaritonistu Marku Finku in pianistki Nataši Valant za komorne dosežke, še posebej za izvedbo pesemskega ciklusa Labodji spev Franza Schuberta. Komornemu godalnemu orkestru Slovenske filharmonije za koncertne dosežke v zadnjih dveh letih, slikarju Živku Marušiču za retrospektivno razstavo v Moderni galeriji, Janiju Virku za prozno zbirko Pogled na Tycho Brahe ter Andreju Zdraviču za video projekt V steklu reke. S posebnim veseljem smo ugotovili, da je nagrado iz Prešernovega sklada prejel tudi Marko Fink, ki smo ga v našem časopisu že predstavili in je tudi naš naročnik. Vsem iz srca čestitamo, gotovo pa bomo o Prešernovih nagrajencih še pisali.

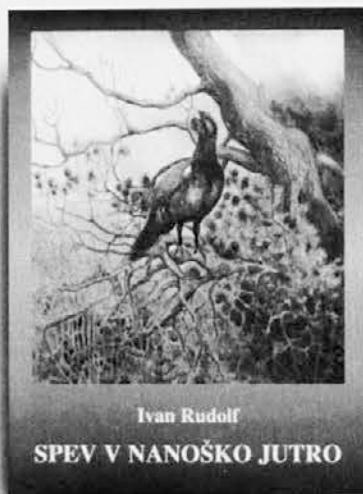
GMD / "SPEV V NANOŠKO JUTRO" IVANA RUDOLFA

IZVIRNE POVESTI O LJUDEH IN NARAVI

IVAN ŽERJAL

Med knjigami redne letne zbirke Goriške Mohorjeve družbe za leto 1999 je tudi knjiga Ivana Rudolfa z naslovom *Spev v nanoško jutro*. Ivan Rudolf-Učeničnik se je v zavest primorskih Slovencev sicer zapisal kot tigrovec, antifašist, velik narodnjak in organizator slovenskih fantov med drugo svetovno vojno za borbo proti okupatorju za osvoboditev Primorske, po vojni pa kot urednik *Demokracije* ter kulturni in politični delavec v zamejstvu. Dandanes pa se malokdo verjetno spominja Ivana Rudolfa kot lovca in velikega ljubitelja narave. Ob koncu 50. let je za tržaški radio napisal 34 lovskih doživljajev oz. črtic, ki so tedensko šli v oddajo. Uredniki GMD pa so s pomočjo Rudolfovega sina Saše, urednika slovenskih poročil deželnega sedeža RAI v Trstu - izbrali 28 prispevkov in jih objavili v knjigi, ki je izšla v letošnji redni zbirki.

Rudolfovi "lovčevi zapisi" so razdeljeni v štiri sklope. Prvi sklop je posvečen idrijskemu in črnomrškemu področju s štirimi črticami (Zjala, Muc Belinko na pohodu, Ob Idrijski Beli in Zagodova "ta stara"). Sledi sklop, posvečen doživljanju na področju Šembida in Nanosa. To je najobsežnejši in verjetno tudi najzanimivejši sklop črtic, saj je to Rudolfov domači teren, kjer avtor pozna praktično vsako bilko. Sklop obsega trinajst zapisov, v katerih zvezo npr., kako je končal zadnji divji maček na nanoškem pogorju, kako je avtor opazoval divjega petelina (črtica, z naslovom *Spev v nanoško jutro*, je dala tudi ime knjigi), kako tudi neizmerna prebrisanost kune in lisice ju ni rešila lovske puške idr. Tretji sklop, s šestimi črticami, je posvečen Begunjam in Cerknici. Tu npr. izvem, kako je končal velik in nasilen srnjak, ki je bil strah in trepet div-

jadi tamkajšnjih gozdov in kako znajo biti tudi plahe srne izredno pogumne, ko gre za obrambo mladice. Četrti sklop ima naslov *Od Egipta do Obeliska*, saj opisujejo črtice - pet jih je - doživljaje v naravi od egiptovskih piramid, kjer se je avtor med vojno srečal s kljunači oz. slokami, ki so iz naših krajev prišle letovat v Afriko, prek Bohinja, kjer je srečal vidro, do Tržaškega, kjer avtor opisuje domače ptice in kjer se knjiga konča z zgodbo, kako se je razvajeni pes Pikec od mestnega pomelkuženca prelevil v pravega lovskega psa, ki je zopet prišel v stik z naravo in pustil za seboj vse mestne razvade, v veliko žalost svoje gospodariče, a v veselje njenega moža.

Rudolf pa ne opisuje le narave in živali. Ena od bistvenih sestavin teh črtic so ljudje. Gre tu največini za like avtorjevih znancev lovcev in lovske čuvaje. Gre za takrat resnično živeče osebe, ki jih danes ni več in ki so imele z naravo in lovom svojstven odnos, ki ga v današnjem svetu malokje najdemo, in če ga najdemo, je marsikdaj npristen ter sad mode

oz. "politične korektnosti". Ta odnos je na kratko povzet v spremni besedi Saše Rudolfa, ko le-ta navaja očetove besede: "Lov mora biti užitek, telesno in duševno razvedrilo. To pa postane le, če lovec posveča divjačini svojo ljubezen in skrb. Najlepši pa je lov s fotografskim aparatom in brez puške." Tako ni nič čudnega, če ob ustrelitvi mačka, srnjaka in druge divjadi, ne zasledimo v črticah nobenega pretiranega triumfalizma. Avtor skorajda sočustvuje z umorjenimi živalmi, ki jih je lovec ustrelil povečini le iz nje. Lahko torej rečemo, da je bil Ivan Rudolf naravovarstvenik "ante litteram", po katerem bi se lahko danes zgledovali mnogi, ki se ukvarjajo s problematiko okolja.

Svoje doživljaje opisuje avtor v lepem, sočnem in bogatem, a obenem preprostem jeziku, razumljivem vsem. Večkrat se srečamo z izrazi, s katerimi smo se zadnjič srečali že pred veliko leti, morda v otroškem čtivu. Zapis skratka nimajo visokih literarnih ambicij, saj to ni bila avtorjeva želja: so črtice, dosegljive vsem, saj hoče v njih Ivan Rudolf seznaniti najširši krog bralcev (oz. takratnih poslušalcev) s svojim pogledom na naravo oz. odnosom do nje. Istočasno je to prijetno in sproščujoče branje, ki se ga lahko lotiš zvečer, ko prideš domov od dela in nimaš kdovekakšne želje, da bi segel npr. po Tolstoju ali Kafki.

K temu naj dodamo, da knjigo krasi vrsta kakovostnih ilustracij, za katere je poskrbel Jurij Mikuletič, ki je že večkrat razstavljal in prejel za svoja dela tudi pomembna mednarodna priznanja. Za oblikovanje je poskrbel Arsgraphica, knjigo je, kot rečeno, izdala Goriška Mohorjeva družba, založila zadruha Goriška Mohorjeva, tiskala pa tiskarna Grafica Goriziana iz Gorice.

GRADIŠČE OB SOČI / "SODOBNA UMETNOST '98"

KO UMETNOST POVEZUJE SOSEDNJA NARODA

Od konca decembra lani je v Galeriji L. Spazzapan v Gradišču ob Soči na ogled zaključna razstava iz cikla *Contemporanea '98 / Sodobna umetnost '98*, do katerega je prišlo na pobudo pokrajinske uprave iz Gorice. Dosedanje razstave so bile zastavljene tako, da so skušale ujeti sedanjí likovni trenutek na Goriškem na obeh straneh državne meje, v Sloveniji in Italiji, upoštevale pa so umetnike obeh narodnosti. Strokovni odbor, ki je vodil postavitev teh razstav, je vanje vključil poleg slikarstva še kiparstvo, grafiko, fotografijo, arhitekturo, reklamno grafiko in design. Prišlo je tako do širokotelesne pobude, včasih več razstav hkrati, ki je zajela naslednje kraje: Gorico, Novo Gorico, Gradišče ob Soči, Tržič, Gradež, Romans, Štarančan, Krmin in Faro.

Razstava v Gradišču ob Soči, ki je prej že gostovala tudi v Mestni galeriji v Novi Gorici, pomeni nekakšen vrh te pobude, saj vključuje uveljavljene goriške umetnike srednje in starejše generacije. Gre za znana imena, ki so že dolgo prisotna na likovnem prizorišču, ob ogledovanju njihovih del pa smo priča razponu, ki sega od klasičnega pristopa pa do nadrealističnih, pravilčno ubranih stvaritev. V nekaterih delih smo opazili odmeve evropske avantgarde, srečamo pa tudi postmoderno obravnavano pejzaž ali figuro, slednjo interpretirano plastično snovno ali z bolj slikovitim ekspresivnim poudarkom. Na prvi pogled torej izredna raznolikost v likovnem izražanju, vse ustvarjalce pa druži humanistična občutljivost, ki ni gluha za osnovna vprašanja človeštva v današnjem času, od ekoloških problemov pa do bivanjskih stisk.

Na razstavi v Mestni galeriji v Novi Gorici so sodelovali naslednji slikarji: Dora Bassi, Demetrij Čej, Armando Depetris, Ignazio Doliach, Robert Fagnel, Andrej Kosič, Fulvio Monai, Mario Tudor, Luciano De Gironcoli, Gianina Marini, Franco Dugo, Rudi Pergar, Lucijan Bratuš, Pavel Medvešček, Mišo Volarič, Klavdij Tutta; v Gradišču ob Soči sta se jim pridružila še Danilo

Jejčič in Cesare Mocchietti. Že nekoliko pozabljena ideja skupine 2 X GO izpred treh desetletij, ki je prvič po drugi svetovni vojni združila umetnike slovenske in italijanske narodnosti na Goriškem z obeh strani državne meje, je tako dobila bolj uraden značaj, saj je k pobudi goriške pokrajine *Contemporanea '98 / Sodobna umetnost '98* pristopil tudi Goriški muzej. Pri pripravljanju razstave so bili upoštevani tudi strokovnjaki iz vrst slovenske manjšine v Italiji, ki s svojim poznavanjem jezikov in likovnega utripa v obsejnim prostoru gotovo pomenijo nepogrešljiv člen v povezovanju in medsebojnem spoznavanju različnih kultur. Kakor slišimo, organizator razstave pripravlja obsežen in bogato dokumentiran katalog, ki bo trajno ohranil v kulturnem spominu vse zgoraj naštetih razstav, kot pričevanje nekega likovnega trenutka in povezovanja sosednjih narodov.

Razstava v Galeriji L. Spazzapan v Gradišču je odprta od srede do petka od 15. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 13. in od 15. do 20. ure, ob ponedeljkih in torkih zaprto.

MV

PLESTENJAK NA GRADU KROMBERK

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk je do 5. aprila tega leta na ogled razstava slik, pastelov in risb Karla Plestenjaka. Ime te vsestranske osebnosti je morda manj znano, a sodi med utemeljitelje te stroke na Slovenskem po drugi svetovni vojni. Rodil se je 27. januarja 1914 v Ljubljani. Že v predvojnem času je bila njegova ustvarjalna žilica usmerjena v slikarstvo, s katerim se je ukvarjal ljubiteljsko. Od leta 1948 do 1955 je kot ravnatelj vodil Loški muzej v Škofji Loki in mu postavil temelje. Njegova zanimanja so že takrat bila raznolika in široka. Leta 1955 se je preselil v Novo Gorico, kjer je kot ravnatelj začel voditi takratni Okrajni muzej in arhiv Gorica s sedežem na gradu Kromberk, t.j. kasnejši Goriški muzej. Tudi tu je postavil osnove za stalne zbirke, znašel pa se je tudi pred izzivom obnove v vojni poškodovane grajske stavke in bližnjega parka. Goriški muzej je vodil do leta 1961, nato je bil v njem zaposlen kot kustos-etnolog.

Plestenjakov slikarski opus obsega olja, paste, akvarele, tempere in risbe, v slogovnem pogledu pa vseskozi ostaja v okviru realizma. Plestenjakovo slikarstvo pomeni nekakšno spremeljavo njegove življenjske poti. V delih različnih tehnik se nam predstavlja kot izrazit kolorist, izhajajoč iz osnov postimpresionizma oz. barvnega realizma.

Razstavi slikarskega opusa je dodanih še šest temper z upodobitvami primorskih ljudskih noš, nastalih po starejših likovnih predlogah. Na panojih in v vitrinah pa vidimo arhivske dokumente, fotografije in osebne predmete, povezane z umetnikovim življenjem in delom. Razstava Karla Plestenjaka na gradu Kromberk je odprta po naslednjem urniku: ob delavnikih od 8. do 14. ure, ob nedeljah in praznikih od 13. do 17. ure, ob sobotah zaprto.

PROF. MARTIN KRANNER

POLSTOLETJA GORIŠKE KNJIŽNICE FRANCETA BEVKA V NOVI GORICI

Jutri, v petek, 5. februarja, bosta v Novi Gorici dva pomembna dogodka za Goriško in tudi za slovensko narodno skupnost v Italiji. Ob 19. uri bodo namreč v predverju Primorskega dramskega gledališča predstavili *Zbornik Goriške knjižnice Franceta Bevka*, ki so ga izdali ob 50-letnici njene ustanovitve, in odprli razstavo z naslovom *Po polstoletni poti Goriške knjižnice*. O knjižnici, njenem delovanju, vlogi in tudi pomenu, ki ga bo imela, ko bo letos dobila nove, sodobno opremljene prostore v zgradbi ob občinskem poslopiju, bodo spregovorili župan Nove Gorice Črtomir Špacapan, višji bibliotekar Boris Jukič, višja bibliotekarka Andreina Jejčič in ravnatelj te osrednje knjižnice na Goriškem Rajko Slokar.

Naj poudarimo, da Goriška knjižnica Franceta Bevka že zelo dolgo in uspešno sodeluje s slovenskimi - občasno tudi z italijanskimi - knjižnicami v Gorici, knjižnicami v sosednjih slovenskih občinah in s knjižnicami v Beneški Sloveniji.

Slovesnosti v Novi Gorici bosta sodili tudi k praznovanju slovenskega kulturnega praznika.

NAGRADA SKLADA STANETA SEVERJA IGRALCU RADOŠU BOLČINI

Gledališki igralec Radoš Bolčina je član Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica od leta 1988. V tem desetletnem obdobju je uspešno izoblikoval mnogo značajsko in psihološko poglobljenih likov - nad trideset v PDG in še nekatere v drugih gledaliških hišah.

V lanskej sezoni je v Primorskem dramskem gledališču nastopil kot postajenačelnik Hudetz, najprej izredno vesten uslužbenec, po železniški nezgodi pa zmeden nesrečen, ki zagreši celo zločin, v *Sodnem dnevu* Odoña von Horvátha (režija Georgij Paro), kot telesno in čustveno prizadet Doktor v *Woyzecku* Georga Buchnerja (režija Tomi Janežič), kot trpeč zaljubljenec Kalisto v *Celestini* Fernanda de Rojasa (režija Zvone Šedlbauer) in kot primitivni nasilnež Mihail v igri *Murlin Murlo* Nikolaja Koljade (režija Matjaž Latin) v Mestnem gledališču ljubljanskem. Za priznanje mu gledalci iskreno čestitamo in mu obenem želimo še nadaljnjih uspehov na blesteči gledališki poti.

PREJELI SMO

ŠKOF ROŽMAN BURI DUHOVE

V četrtek, 21. januarja, je bila v tržaški knjigarni Minerva predstavljena knjiga italijanskega zgodovinarja prof. Cuzzija o italijanski okupaciji v Sloveniji v letih 1941-1943.

Žal nisem bil navzoč, zato ne vem, kaj sta povedala predstavitelja, ki sta bila avtor sam in pa prof. Pirjevec. Knjige še nisem videl in prebral, zato tudi ne vem, kakšna je njena vsebina. Vem le to, kar sem videl in slišal po koprski televiziji v petek, 22. januarja v večernih poročilih. Pokazala je prof. Pirjevca, ki je o omenjeni predstavitvi dejal, da se je pisatelj knjige zaustavil zlasti pri tako imenovani prostovoljni antikomunistični milici, ki je delovala pod vplivom škofa Rožmana in celotne slovenske katoliške Cerkve. Ne vem, ali je tisto o vplivu škofa Rožmana in slovenske katoliške Cerkve napisal ali izrekel avtor sam ali pa je to mnenje prof. Pirjevca.

Kakorkoli že, v medijih se ponavljajo stara gonja, stari napadi na škofa Rožmana in sploh na zadržanje katoliške Cerkve na Slovenskem med italijansko (in pozneje nemško) okupacijo v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, ki jo je že med vojno in potem zlasti po vojni gnala do skrajnosti komunistična partija (in OF), ki je tudi montirala znani "Proces pro-

ti Rupniku in soobtožencem". Začel se je 21. avgusta 1946 v Ljubljani pred vojaškim sodiščem IV. armade. Trajal je devet dni in je bil škof Rožman obsojen v odsotnosti na 18 let zaporu s prisilnim delom ter na izgubo političnih in državljskih pravic za dobo desetih let po izteku zaporne kazni in zablembo celotnega premoženja. Gonjo še danes nadaljuje še živa takratna nomenklatura, jo nadaljujejo tisk, radio in televizija, ki so še pod vplivom ljudi iz bivše komunistične diktature, prežetih s komunistično ideologijo.

Zgodovinar prof. Pirjevec je gotovo prebral knjigo prof. Cuzzija; verjetno pozna tri zvezke-knjige dr. Jakoba Kolariča "Škof Rožman"; prav gotovo ve za delo Tamare Pečarjeve in Franceta Dolinarja "Rožmanov proces". Ob vseh teh delih, pa še ob arhivu ljubljanske nadškofije in arhivu ministrstva za notranje zadeve v Ljubljani, dalje ob arhivu italijanskega vojnega ministrstva ter ob pričevanju nekaterih še živih Rožmanovih sodobnikov bi prof. Pirjevec lahko neke javno povedal ali celo napisal, kakšni so zaključki njega kot zgodovinarja v zadevi tako imenovane prostovoljne protikomunistične milice (MVAC), ki pa je bila znana pod imenom Vaške straže: če je res in kako je delovala pod vplivom škofa Rožmana in slovenske katoliške Cerkve.

OB 90-LETNICI DUO LUKAN-OZBIČ

DRUGI KONCERT GM V LETU 1999

LUISA ANTONI

V torek, 9. februarja, bo v dvorani Nemškega podpornega društva (Goethe Institut) drugi abonmajijski koncert sezone Glasbene matice v letu 1999: nastopila bosta Danja Lukan in Marko Ozbič.

Že dolgo let se ustanova tržaške Glasbene matice ukvarja tako s pedagoškim delom kot tudi s koncertnim delovanjem. Letos bo šola slavila svojo devetdesetletnico, ki jo njen umetniški svet želi še posebej poudariti. Zaradi tega se bodo na koncertnem odru zvrstili predvsem domači izvajalci: januarja smo lahko poslušali pianista Aljoša Starca in skladatelja Tomislava Hmeljaka, 9. t.m. pa se bo tržaškemu občinstvu predstavil duo, ki ga sestavljata sopranistka Danja Lukan in pianist Marko Ozbič.

Danja Lukan je diplomirala *cum laude* na dunajski glasbeni akademiji in se nato posvetila solističnemu nastopanju. Njen repertoar je zelo širok, saj zajema od baročne do sodobne glasbe. Veliko je nastopala na različnih festivalih in sodelovala z avstrijskim radiom. Slovenski Tržačan Marko Ozbič pa je mlad nadarjen glasbenik, ki se je po končani višji šoli odločil za nadaljnjo izobrazbo na dunajski glasbeni akademiji. Njegov kurikulum je res bogat in raznolik, toliko da ga ni mogoče strniti v nekaj vrsticah. Njegovo zanimanje velja predvsem zborovstvu (vodil je zbor znamenitih Wiener Sängerknaben), sakralni glasbi (od leta 1992 je *regens chori* dunajske Rochuskirche), dirigiranju vokalno-instrumentalnih skladb ter korepeticiji. Lani pa je dobil stolicno na graški glasbeni akademiji. Duo je za tržaški koncert izbral poseben spo-

red, ki je v prvem delu vezan predvsem na tržaški prostor, medtem ko zadobi v drugem srednjeevropsko širino. V prvem delu bosta torej glasbenika podala najprej šest samosplov Istrana Antonia Smareglie, nato tri Merkujeve skladbe in dve pesmi Giulia Viozzija. Vsi trije skladatelji so vezani na Trst, čeprav predstavljajo različne generacije. Smareglia je najstarejši, saj se je rodil leta 1854; med Viozzijem, ki se je rodil leta 1912, in Merkujem, rojenim leta 1927, pa je petnajst let razlike. Dela vseh treh so značilna za tržaško glasbeno stvarnost: če sodi Smareglia še v glasbeni svet prejšnjega stoletja, sta Viozzi in Merku predstavnika naše dobe.

V drugem delu koncerta bosta Danja Lukan in Marko Ozbič segla v srednjeevropsko glasbeno zakladnico in bosta podala Mahlerje in Wolfve Liederje. Naj omenimo, da slovenski muzikologi zagovarjajo Wolfve slovenske korenine. Drugi del sporeda bosta dopolnila še dva samospela Tržačana Eugenia Visnoviza, ki se s svojimi skladateljskimi prijemi smiselno vključuje v to poznoromantično srednjeevropsko umetniško ozračje. Zelo verjetno je tudi on imel v svoji krvi celo kanček slovenskega porekla.

Koncert bo torej v torek, 9. februarja, ob 20.30 v veliki dvorani Goethejevega inštituta v Trstu.

NOVO VODSTVO ACLIJA

PROBLEMATIKA DELA V SREDIŠČU POZORNOSTI

Pred kratkim je združenje italijanskih katoliških delavcev Acli prenovilo svoja vodstva tako na državni kot tudi na deželni in pokrajinski ravni. Do sprememb je prišlo tudi na Tržaškem, kjer so za novega pokrajinskega predsednika združenja izvolili Stefana Sodara, mlajšega krščanskega izobraženca.

Sodaro je na tiskovni konferenci, ki je bila v četrtek, 28. januarja, na pokrajinskem sedežu Aclija v Trstu, orisal glavne smernice delovanja. Pri Acliju bodo posvečali posebno pozornost vprašanju zaposlitve in dela na Tržaškem, kjer obstajajo še vedno zelo hudi problemi s tem v zvezi. Problematike dela ne smemo zreducirati na golo logiko tržišča, pač pa jo postaviti na višjo dostojanstveno raven. Sodaro je med dru-

gim podčrtal, kako v tržaškem mestu upada število mladih in se večja število starejših. To stanje povzroča velike težave, ponuja pa tudi velike možnosti. Z doprinosom starejših občanov bi se lahko dosegla sprava s preteklostjo, raziskali bi se lahko vzroki za slabosti Trsta, ovrednotili bi se lahko tudi dejavniki participacije.

Novi predsednik Aclija je tudi opozoril na bogastvo, ki ga za Trst predstavljajo razne narodne, verske in kulturne skupnosti, v prvi vrsti slovenska narodna skupnost, pa tudi na pereč problem nezakonitih priseljencev. Pri tem se Acli zavzema za to, da priseljence sprejemamo kot prijatelja in da ne postavljamo vseh priseljencev v isti koš.

DRUGI DEVINSKI VEČER POSVEČEN SLOVENSKEI KNJIŽEVNOSTI

VORANČEV DOBERDOB V ITALIJANŠČINI ALI GROZOTE PRVE SVETOVNE VOJNE IN SLOVENSKA USTVARJALNOST TER KULTURA

Po uspešni predstavitvi italijanskega prevoda Prešernovih poezij je v četrtek, 28. januarja, na sedežu glasbene akademije Musici artis v Devinu potekal drugi večer, posvečen slovenski književnosti.

FOTO KROMA

Udeleženci literarnega večera v Devinu v priredbi Jadranskega zavoda združene sveta in pod pokroviteljstvom devinsko-nabrežinske občinske uprave so doživeli

nekaj več kot običajno predstavitev knjige. Večer je bil sicer posvečen italijanskemu prevodu Vorančevega romana *Doberdob*, ki je lani jeseni izšel pri Goriški Mohorjevi družbi. S prikazom diapozi-

tivov o vojaških pokopališčih in spomenikih prve svetovne vojne vzdolž soške fronte, ki jih je predstavila Nataša Nemec iz Goriškega muzeja, ter z branjem odlomkov slovenskega izvirnika in prevoda

da pa je srečanje preraslo v svojevrsten prikaz trpljenja vojakov med prvo svetovno vojno. Petje treh dijakinj, ki so vsaka v svojem jeziku, se pravi v letonščini, sardinščini in ruščini, zapele po eno pesem, je želelo ponazoriti tisoče in tisoče vojakov različnih narodnosti, ki so se borili na soški fronti. Znano je namreč, da se je v avstro-ogrske vojske na teh bojiščih borilo kakih 20 narodov.

Prevajalec Vorančevega romana, prof. Ezio Martin, pa ni spregovoril le o Vorancu in romanu *Doberdob*, ampak je tudi opozoril na zanimivost slovenske zgodovine in književnosti. Govoril je tudi o tem, kaj mu pomenijo slovenska kultura, jezik in pesem. Ob tem razmišljanju mu je bil nastop moškega zbora Fantje izpod Grmade priložnost, da je spregovoril tudi o slovenski ustvarjalni duši in občutljivosti, s katero se je prvič srečal kot italijanski vojak v Baški grapi in se vanjo zaljubil.

PREDSTAVNIKI OBMEJNIH OBČIN NA ŽUPANSTVU V DOLINI

SREČANJE O POBUDI ODPORTE MEJE 1999

V torek, 2. t.m., je bilo na županstvu v Dolini srečanje županov ali njihovih predstavnikov občin Trst, Devin-Nabrežina, Dolina, Repentabor, Koper, Sežana, Hrpele-Kozina in Komen, da bi se domenili o pobudah v sklopu manifestacije Odprte meje 1999.

Na seji, ki ji je predsedoval dolinski župan Boris Pangerc (na sliki) in katero je uvelodil podžupan in odbornik za kulturo Aldo Stefančič, so prisotni ugotovili, da je pobuda, glede na drugačne sedanje okoliščine, izgubila na

svojem prvotnem pomenu, za katerega je bila mišljena leta 1981, in sicer približevati ljudi, ki jih je ločevala takratna politika nasprotujočih si blokov, zaradi česar potrebuje novih prijemov, ki bi jo obenem tudi kvalificirali. Manifestacija bi tako lahko postala turistično-kulturna promocijska pobuda, kar naj bi ugodno vplivalo na krajevno prebivalstvo ne nazadnje tudi z gospodarskega vidika; lahko bi tudi bila anticipacija in priprava na čezmejne procese evropske integracije.

Prisotni so pozitivno ocenili pristop k pobudi treh novih občin (Trst, Sežana in Repentabor) in se sporazumeli za okvirni koledar spomladanske izvedbe manifestacij, ki bodo zadevale posamezne občine: 16. aprila (indikativni datum) svečana otvoritev manifestacij v kulturnem centru Srečko Kosovel v Sežani, 17. in 18. aprila Dolina-Hrpele-Kozina, 2. maja (indikativni datum) Trst-Repentabor-Sežana, 16. maja Devin-Nabrežina-Komen in 23. maja Milje-Koper.

PREDAVANJE IN KONCERT

JANEZ POVŠE NA REDNI MESEČNI KONFERENCI V NABREŽINI

V sredo, 27. januarja, je nabrežinski župnik gostil na redni mesečni konferenci Janeza Povšeta, ki je na temo *V novem času je dovolj prostora za Boga* razmišljal o velikih spremembah, ki so nastale po padcu Berlinskega zidu. Sam vidi v teh nepredvidenih svetovnih spremembah roko božje Previdnosti in to naj bi bil znak, da namerimo večji prostor Bogu.

Poleg zanimivega, a morda pretežkega predavanja, smo lahko prvič prisluhnili

oktetu Odmevi, ki je ob začetku in na koncu predavanja zapel nekaj umetnih pesmi. Škoda, da sta zaradi gripe manjkala dva pevca, sicer bi že itak dobri izvedbi lahko prisluhnili odličnemu podajanju naših umetnih domačih pesmi. Vsekakor gre pohvaliti prizadevnost pevcev, ki so v razmeroma kratkem času dosegli zadovoljivo raven, kar je plačilo za trud, ki ga vlagajo z rednimi vajami.

NK

21. FEBRUARJA V ROJANU

NAGRAJEVANJE IZVIRNIH SKLADB ZA GLAS IN INSTRUMENT

Slovenska glasbena šola/Koncertna pobuda - Rojan bo v nedeljo, 21. t.m., ob 18.30 v dvorani Marijinega doma v Rojanu razglasila dobitnike natečaja za izvirno skladbo za glas in instrument s slovenskim besedilom, ki ga je razpisala meseca januarja 1998. Natečaj je bil namenjen slovenskim zamejskim skladateljem do petintridesetega leta starosti. Ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali glasbeniki Pavle Merku, Aleksander Vodopi-

vec in Hilarij Lavrenčič, je določila, da izmed devetih prispelih skladb dodeli ex aequo dve drugi spodbudni nagradi.

Na sporedu nedeljskega glasbenega srečanja mladih bodo izvajali poleg nagrajenih skladb še vrsto drugih slovenskih samosplovov ter, izven natečaja, prvič skladbo za glas in klavir mladega skladatelja iz Kranja. Spored bodo izoblikovali mladi zamejski glasbeniki iz Trsta in Gorice.

NA OPČINAH OB DON BOSKOVEM PRAZNIKU

DAN MLADOSTI, GLASBE IN PRIJATELJSTVA

V nedeljo, 31. januarja, je potekal na Opčinah Festival mladosti in glasbe ob prazniku sv. Janeza Boska, ki je privabil večje število mladih.

Zamisel o tem srečanju je nastala v odboru za slovensko mladinsko pastoralno, da se mladim nudi možnost srečanja in nastopanja, saj priložnosti res ni veliko. Poleg omenjenega odbora so bile

med prireditelji druge mladinske skupine: Skupina Shalom, Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti s pomočjo Finžgarjevega doma, Marijanišča ter open-ske in repentabske župnije.

Dan se je pričel z mladinsko mašo, ki se je udeležilo veliko število ljudi, v openski župnijski cerkvi sv. Jerneja. Maševal je openski župnik in dekan Zvone Štrubelj, s petjem pa je sodelovala glasbe-

na skupina Metulji z Rakovnika pri Ljubljani. Po skupnem kosilu se je spored nadaljeval v dvorani Finžgarjevega doma s festivalom oz. nastopom raznih glasbenih skupin in pevcev: pred številno občinstvo so tako stopili skupina Metulji, Enrico Lapel, Martina Krapež, Andrejka Možina, Aljoša Saksida, Martina Ferri in Paolo Bembi ter skupini Keine Name in Kraški ovčarji. Nastopajoči so izvedli vsak po tri pesmi, od katerih je bila ena na tematiko vrednot, druga na duhovno tematiko, tretja pa po prosti izbiri. Spored pa se ni končal s petjem in odigranjem akordov zadnje pesmi, temveč se je nadaljeval s pogovorom med udeleženci in glasbeniki. Le-ti so mladim poslušalcem posredovali svoje poglede na glasbo, na glasbeno ustvarjanje v povezavi z vrednotami in duhovnostjo. Srečanje pa se ni končalo s tem, saj je bil v večernih urah na sporedu še koncert glasbeno-vokalne skupine Mladost Pesem Prijateljstvo iz Ljubljane, kateri je sledil še ples z ansamblom Kraški ovčarji.

OBVESTILA

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 4. februarja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi. K čim večji udeležbi vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAŽENCEV in Slovenska prosveta v Trstu vabita na Prešernovo proslavo ob dnevu slovenske kulture v ponedeljek, 8. februarja, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici št. 3. Na prireditvi bodo podelili priznanja XXIV. natečaja Mladi oder in nagrade XXVII. literarnega natečaja Mladike. Slavnostni govornik bo zamejski pisatelj Raško Dolhar. Nastopil bo pianist Stefano Artesi iz razreda prof. Mojce Šiško-vič z dvema skladbama C. Sa-int-Saënsa.

POKRAJINSKA ZVEZA neposrednih obdelovalcev prireja ogled kmetijskega velesejma v Veroni v četrtek, 11. februarja. Za vsa pojasnila se lahko obrnete na naše urade v ul. Teatro Romano 24, tel. 040-631494.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v četrtek, 11. februarja, ob 16. uri v ul. Donizetti 3 na veselo srečanje z družabnostjo in kratkim kon-

certom; na klavir bo igral Manuel Sargon.

SLOVENSKA GLASBENA šola/ Koncertna pobuda Rojan bo v nedeljo, 21. februarja, ob 18.30 v Marijinem domu v Rojanu razglasila zmagovalce natečaja za izvirno skladbo za glas in instrument, ki ga je razpisala v letu 1998. Na glasbenem srečanju bomo izvajali nagrajene skladbe ter vrsto drugih slovenskih samospevov. Spored bodo izvajali mladi glasbeniki iz Trsta in Gorice.

PRODAMLEPO poročno obleko z dolgimi rokavi ter plahto iz volne merinos in štiri blazine. Zainteresirani naj telefonirajo na številko 040-830440.

DAROVI

VSPOMIN na prof. Gojmira Budala, nedolžne žrtve, prisiljene k dolgoletnemu mučnemu molku, daruje žena Ksenija po uspešno dokončani izredno važni zadevi pet milijonov lir, in sicer: 1.000.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu, 300.000 lir za odsek Vincencijeve konference v istem kraju, 700.000 lir za cerkev na Katinari, 1.000.000 lir za misijon p. Kosa ter 2.000.000 lir za prenovitvena dela župnišča v Šmarjah pri Kopru.

PROSLAVA SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA BARKOVLE

UVOD V PRAZNOVANJA DNEVA SLOVENSKE KULTURE Z RAZMIŠLJANJEM O AKTUALNOSTI PROSLAV

V natrpani dvorani Tržaškega pomorskega kluba Sirena v Barkovljah je v nedeljo, 31. januarja, potekala ena od prvih letošnjih proslav praznika slovenske kulture na Tržaškem.

Proslavo je priredilo Slovensko kulturno društvo Barkovlje, ki je tudi letos poskrbelo za pester in aktualen kulturni program; ta je potekal v znamenju vprašanja, ali so danes proslave še aktualne. Svoje odgovore so posredovali predstavniki štirih generacij Barkovljanov, od otrok domače osnovne šole Fran Saleški Finžgar pa do dijakov nižje srednje šole Fran Erjavec in liceja France Prešeren, nazadnje pa še domačina nekoliko starejše generacije, znane in priljubljene Aleksandra Furlana. Seveda smo bili pričr različnim stališčem in odgovorom. Nekaterim proslave ne pomenijo veliko, ker so "suhoparne in temačne" in ker smo pod vedno večjim vplivom italijanskih praznikov; za druge pa so vendarle pomembne, saj na njih proslavljamo pesnika, Prešerna, ki je s svojim delom dokazal, da je slovenski jezik enakovreden drugim evropskim jezikom. Vsekakor bi morali posvečati pozornost ne le Prešernu, ampak tudi drugim pesnikom in pisateljem, tudi sodobnim, predvsem pa bi se na našo kulturo morali spominjati vsak dan in ne le enkrat na leto. Na koncu je Aleksander Furlan poudaril, da mora biti proslava ne le v znamenju spomina na Prešerna,

ampak predvsem mora to biti praznik slovenske žive, govorne besede, saj samo z le-to lahko ostanemo to, kar smo.

Na vprašanje, ali so proslave še aktualne, je skušal v svojem slavnostnem govoru odgovoriti tudi Sergej Verč, ki je s svoje strani izrekel trpko ugotovitev, da smo se že vsemu privadili: nič nas ne več čudi, preseneča, veseli oz. jezi. Vsi po malem izgublamo svojo človeško, kulturno in narodno identiteto ter občutek za etično, za drobne vrednote življenja.

Udeleženci nedeljske barkovljanske proslave so se seznanili tudi z raziskavo otrok osnovne šole E.S. Finžgar, ki je prejela prvo nagrado na natečaju Albina Bubniča. Tako so prišli na dan marsikateri utrinki iz barkovljanske polpretekle zgodovine: šolska spričevala iz časa fašistične

vladavine in Zavezniške vojaške uprave, spomini na t.i. "adunate" (fašistične shode) idr.

Spored, ki ga je povezovala Vera Poljšak skupaj z Ivanom Godnikom in Dašo Stanič, pa je bogato popestril nastop ženske pevске skupine Stu le-

di in harmonikarja Igorja Spetiča (predstavil ju je predsednik Folklorne skupine Stu ledi Marjan Spetič). Nadvse uspešna in nič kaj dolgočasna proslava pa se je končala - kot se to spodobi - z obilno zakusko.

IŽ

KONCERT OB KONCU BOŽIČNEGA ČASA

POMEN CERKVENEGA PETJA NA OPČINAH

V soboto, 30. januarja, je bil v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah zborovski koncert, s katerim so openski zbori zaključili božični čas (ki se je - kot znano - končal s svečnico v torek, 2. t.m.). Koncert je potekal tudi v okviru proslavljanja ob 200-letnici organiziranega cerkvenega petja na Opčinah.

Ob tej priložnosti je openski župnik in dekan Zvone Štrubelj na kratko spregovoril o pomenu cerkvenega petja in pevskega zbora na Opčinah skozi stoletja in zlasti v polpretekli zgodovini, ko je pripomogel k ohranjanju slovenske besede in pesmi pod fašistično strahovlado. Njegov pomen je treba poudarjati tudi v današnjem času.

Sobotni koncert so oblikovali Mladinski pevski zbor Vesela pomlad, ki je pod vodstvom Franca Pohajača in Martina Vremca zapel pet pesmi, zatem Cerkevni pevski zbor Sv. Jernej, ki je pod vodstvom Janka Bana in ob orgelski spremljavi Martina

Vremca izvedel tri skladbe, pričakovani gost pa je bil številni Mešani pevski zbor Akademik iz Trbovelj, ki ga vodi Blaž Rojko. Zbor Akademik je nastal pred dobrim letom dni in zbira dijake in študente iz Trbovelj in okolice. V kratki predstavitveni besedi na koncertnem listu med drugim piše, da mora biti star največ 25 let, kdor hoče priti pet v zbor, v njem pa lahko poje do starosti 30 let. Gre torej za zelo mlad pevski sestav, ki je pred openskim občinstvom pod vodstvom Blaža Rojka in ob orgelski spremljavi Francija Očkona zapel osem pesmi iz slovenske božične zborovske zakladnice, za dodatek pa še črnsko duhovno *Amazing Grace*.

Koncert, ki mu je sledilo ne ravno veliko število poslušalcev (mrzlo vreme z močno burjo je pač opravilo svoje), se je končal s prijetno družabnostjo v Marijanišču ob prigrizku in pijači (zlasti je bil priljubljen kozarec toplega čaja).

TRŽAŠKA KNJIGARNA
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Boris Paternu
FRANCE PREŠEREN
1800-1849

Vljudno Vas vabimo na predstavitev monografije, ki jo je v italijanščino prevedel Paolo Privitera. Ob prisotnosti avtorja in prevajalca bo delo predstavila prof. Lojzka Bratuž. Ob tej priložnosti bo predstavljen tudi italijanski prevod Prešernovih poezij.

Petek, 12. februarja 1999, ob 18.30 v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška 20, Trst

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

NASTOPAJO: Kvartet Tartini, igralka Alda Sosič, Aleksij Pregarc z odlomki iz del Alojza Rebule, Sergeja Verča, Marija Čuka, Jurija Paljka in Dušana Jelčiča ter dijaki slovenskih višjih šol

BOLJUNEC, OBČINSKO GLEDALIŠČE F. PREŠEREN, POD POKROVITELJSTVOM OBČINE DOLINA
Sobota, 6. februarja 1999, ob 20.30 uri

GORICA / RAZHAJANJA V VEČINI

OBČINSKI SVET PROTI SELITVI BOLNIŠNICE

V torek, 26. januarja, je bilo spet očitno, da so problemi večinske koalicije, ki vodi goriško upravo, ne le formalne narave. Ob dejstvu, da ni Nacionalnemu zavezništvu niti tokrat uspelo izvoliti svojega kandidata na mesto ljudskega branilca, so razhajanja izbruhnila, ko je šlo za problem zdravstva na Goriškem.

Na pobudo svetovalske skupine Oljke se je 26.1. razvnela dolga debata o selitvi bolnišnice iz ul. Vittorio Veneto v bolnišnico Janeza od Boga. Oljka je namreč predložila, naj se občinski svet izreče proti selitvi in naj se župan obveže, da bo deloval v skladu s smernicami večine občinskih svetovalec. Sklep Oljke je sicer predvideval tudi točko o sodelovanju s šempetrsko bolnišnico, vendar iz diskusije je bilo takoj očitno, da v taki obliki ne bi bil sprejemljiv za glavnino svetovalcev, ki bi sicer volili proti selitvi bolnišnice. Oljka je zato okrnila svoj sklep in tako je z neglasovanjem Nacionalnega zavezništva in razkolom v skupini Naprej Italija občinski svet glasoval proti selitvi bolnišnice. Del večinske koalicije se je uprl deželnim veljakom, konkretno odborniku Romoliju, kajti uradna glasovalna izjava gibanja Naprej Italija je obvezovala svetovalce tega, naj se ne izrečejo za selitev ali proti njej, temveč naj prepušči odločitev deželnim ustanovam. Prepustiti odločitev deželi, ki je že večkrat dala razumeti svoje namene, je bil le eleganten način, s katerim je skušala večinska koalicija rešiti zadrego med pritiski sogovornikov na deželi in javnim mnenjem, ki so si bili v nasprotju. Vendar poteza ni uspela. Vodilni v večinski koaliciji so s svojo izbiro samo dokazali, da so razhajanja v njihovi sredi precej huda; o-

benem pa tudi to, da se raje pokorijo deželnim veljakom, kot da bi delali za dobro goriških občanov.

EJ

PRVA SEJA OBČINSKE SEKCIJE SSK

Na pokrajinskem svetu Slovenske skupnosti je deželni predsednik Bernard Špacapan predstavil načrt za občinsko sekcijo, ki bo združevala vse izvoljene v občini Gorica, t.j. rajonske, občinske in pokrajinske svetovalce z namenom, da pride do pretoka informacij in do sinergičnega delovanja naših izvoljenih.

V četrtek, 28. januarja, so se omenjeni predstavniki zbrali na prvi seji. Prisotni so bili svetovalci rajonov Pevma-Oslavje-Štmaver, Štandrež, Svetogorska četrt-Placuta, Center ter občine Gorica. Na seji so najprej razpravljali o aktualni temi bolnišnice. Po poročilu občinskih predstavnikov so bili svetovalci SSK mnenja, da bi bila selitev bolnišnice iz ul. V. Veneto nesmiselna, posebno pozornost pa bo treba v prihodnosti nameniti sodelovanju s šempetrsko zdravstveno strukturo. Veliko težo so svetovalci namenili problemu razlašanja slovenske zemlje v Štandrežu in možnim protestnim pobudam, ki jih lahko izpeljejo naši predstavniki. Regulacijski načrt, ki je v pripravi že nekaj časa in je prava tajnost, predstavlja tudi poglavje zase. Predstavniki SSK so bili složni, da je treba nastopiti že sedaj, kajti sicer bodo pristojni ob pravem času pokazali pripravljen projekt, proti kateremu ne bo več možen noben ugovor.

JAVNO SREČANJE / "SLOVENSKO? SI, GRAZIE!"

SOŽITJE KULTUR, PRIVILEGIJ IN POSLANSTVO

FOTO BUMBACA

Na pobudo Odbora staršev otrok osnovnih šol didaktičnega ravnateljstva Gorica in skupine mladih družin z Goriškega so v petek prejšnjega tedna sedli za mizo na odru v predverju goriške osnovne šole Oton Župančič v ulici Brolo univerzitetna profesorica iz kraja Terzo d'Aquileia Adriana Monte, deželna svetovalka iz Trsta Bruna Zorzini, študent tržiškega znanstvenega liceja Tommaso Orlando in pa goriški duhovnik, urednik nadškofijskega tednika Voce Isontina Andrea Bellavite. Zbrano občinstvo so nagoovorili z navajanjem osebnih izkušenj na temo približevanja slovenskemu jeziku in kulturi. Vsakogar od teh, ki so spregovorili, je življenjska pot na izvirni način privedla med Slovence, tako da so bila pričevanja primerna napotnica tečaju slovenskega jezika in kulture za italijanske starše. Gre za novo in hvalevredno pobudo, ki po eni strani ponuja priložnost učenja slovenske italijanskim staršem, ki so svoje otroke vpisali v slovensko šolo, po drugi pa pri naša v ospredje nekoliko zanemarjeno stvarnost in družbeno dejstvo. Znano je, da obiskujejo slovensko šolo - in slovensko okolje sploh - šte-

vilni otroci iz mešanih družin, a tudi popolnoma italijanski starši izbirajo za svoje otroke slovensko izobrazbo, športno društvo ali glasbeno šolo itd. Otrok, ki vstopi v prvi razred in sploh ne pozna slovenščine, ni redkost. Poskrbeti za osnovno slovensko izobrazbo staršev teh otrok je zato predvsem najboljša pomoč otrokom samim, da se ublažijo razlike med družinskimi in šolskimi okoljem. Na tečaj, ki ga bo vodila Luisa Gergolet, se je že prijavilo trideset oseb. Zaradi očitnega zanimanja za takšno pobudo nameravajo prireditelji petkovega večera po potrebi v prihodnjem letu tečaje slovenske pomnožiti in razlikovati po stopnji začetnega znanja prijavljenih.

V uvod v petkovo srečanje je spregovorila Nevenka Bresciani Pahor in poudarila, da je sožitje dveh jezikov in dveh kultur za tukaj živeče ljudi nepoplačljiv privilegij. Mladi Tommaso Orlando, ki je nadomeščal na srečanju svoje starše, je besede gospe Bresciani Pahor podkrepil z živ-

ljenjsko zgodbo svoje družine. Pred približno desetimi leti se je ta preselila iz Tržiča v Jamlje in se živela v slovensko okolje, ki je prišleke prijazno sprejelo. Vpis najmlajše hčerke na slovensko šolo je zato njim pomenil naravno potezo. Adriana Monte je po pozdravu v vipavskem narečju, ki se ga je naučila v rodni kraji moža Jurija Paljka, in v lepi furlanščini opisala pot do odločitve, da starejšo hčerko vpišeta na slovensko šolo v Pevmo. Globoko je prepričana, da se bo vsakodnevna, zahtevna pot od Terza d'Aquileia do pevmske šole obrestovala: mala Ivana bo poleg slovenske primerno ovrednotila tudi furlansko kulturo. Za Bruno Zorzini, poročeno Spe-tič, je spet drugače: oživitve slovenske pomeni hkrati oživitve lastnih korenin, saj izhaja iz mešanega zakona in, kot se radov njih dogaja, večinski jezik prevlada nad slovenskim. "Našla sem slovensčino že v sebi. Ko je ne bi na novo odkrila, bi bila nečesa oropana." Srečanje je sklenil g. Andrea Bellavite in obudil spomin na nadškofa Petra Cocolina. Od njega je slišal pomembne stavke: "To je blagoslovljena zemlja, na kateri lahko uresničujemo sožitje različnih kultur in jezikov." Mladi duhovnik, ki se slovenske vztrajno uči, ima to za svoje poslanstvo. Ne izgublja zato priložnosti, da to jasno in glasno pove v javnosti. Če tega srečanja med kulturama Goriška ne bo sprejela, se bo zapisala smrti.

IDE

VIDEOFILM IN PUBLIKACIJA

SONCE LJUBO

V lanskem maju je na OŠ Prežihov Voranc iz Doberdoba potekalo že tradicionalno srečanje Prežihovih šol. Vsako leto se namreč šole, ki so poimenovane po tem slovenskem pisatelju, srečujejo, da bi obnovljale prijateljske vezi, ki so se vzpostavile prav v Doberdoba pred 20 leti. Ob koncu srečanja so se razšli z obvezo, da bodo v spomin na to srečanje doberdobske Prežihovci pripravili publikacijo in videofilm, v kateri bi strnili vtise sodelujočih in tako primerno obeležili že 20. tovrstno zaporedno srečanje.

Začeta zamisel pa je prerasla namene in skupina učiteljev, ki si je prevzela zahtevno, a nadvse zanimivo nalogo, da zbere gradivo za publikacijo, je tudi po zaslugi oblikovalcev Bojana Maraža in Arturja Mužiča iz agencije Krea med besedila vključila predstavitev Doberdoba skozi prostor in čas. Tako lahko med članki zasledimo prispevke o izvoru imena Doberdob, o tem, kako so Doberdobci doživljali veliko vojno, o naši šoli v preteklosti in danes. V publikaciji je poseben prostor namenjen doberdobskem jezeru. Po pripovedi none Malke je Veronika Vintin, učenka 5. razreda OŠ Voranc iz Doberdoba, zapisala *Tisto o šesninov* (Pravljico o razbojnikih), s katero smo se hoteli oddolžiti doberdobskega ljudskemu izročilu...

Ravnateljica, učitelji in učenci OŠ P. Voranc se zahvaljujejo vsem, ki so finančno podprli ali na katerikoli način pripomogli k izidu publikacije *Sonce ljubo* in videofilma *V mavričnih zvokih domišljije*.

LEPO SLAVJE V JAMLJAH

LEOPOLD ANTONIČ 70-LETNIK

V Pridigarju stoji zapisano: "Kdor je in pije in se veseli dobrega pri vsem svojem trudu, je dar božji". Na to misel smo se spomnili 30. januarja, ko je Leopold Antonič iz Jamelj, v krogu domačih, sorodnikov in prijateljev slavil na sedežu devinskih zborov 70. rojstni dan, ki ga je sicer obhajal dan prej.

Leopold ali, za vse, ki ga poznajo, Poldo, se je rodil v znani Antoničevi družini v Brestovici 29.1.1929 in prav v tej vasi je v družbi vrstnikov in prijateljev vzljubil petje, saj so župnik Bernard Špacapan in njegova sestra Nežika ter brat Mirko zelo skrbeli, da so

zbirali mladino in jo navduševali za petje in kulturno udejstvovanje. Fante in dekleta so vzgajali v duhu slovenstva in duhovnih ter verskih vrednot. Odhod iz Brestovice je bil boleč. Poldova mama Anastazija, ki je umrla pred nekaj leti, ga je opisala in obrazložila s stavkom: "Človeku ni bilo mogoče ostati pod režimom, ki se je v sovražstvu življal prav zoper to, kar mu je bilo najdražje, zoper verske svetinje." Prav ljubezen do petja pa je vsem članom družine pomagala, da so premoščali težke dneve. Fante in prijatelji iz Brestovice, ki jih je

usoda privedla preko meje, so se radi zbirali v gostilni pri Sobanu in si sebi, a tudi drugim v veselje, kaj zapeli. Prav ta prijateljska srečanja so bila priložnost, da so se ti fante navdušili in se na začetku že daljnega leta 1966 zbrali v Devinu pri Francu Antoniču in začeli z vajami. Nastali so tako Fante izpod Grmade.

Prav v tem prijateljskem krogu je bilo tudi sobotno slavlje. Med mnogimi se ga je udeležil tudi dolgoletni Poldom prijatelj, znani turistični delavec in hotelir Vinko Levstik iz Gorice, ki je čestitke prijatelju izkoristil za nadvse dobrodošel finančni dar omenjenemu zboru. Po prijatelju Leopoldu je namreč zboru daroval en milijon lir, za kar so mu pevodnja Ivo Kralj in vsi pevci seveda zelo hvaležni. Praznovanje se je ob petju in pripovedovanju razvilo pozno v noč; lepo je bilo videti, kako za mizo sedijo in se s Poldom veselijo stari in mladi prijatelji, vsi do najmlajše, pravnukeje Sare, ki je komaj dobro shodila, a se je že lepo zabavala ob igranju harmonike. Leopoldu Antoniču ob življenjskem prazniku seveda čestita in voščiti tudi naš list.

ONESNAŽENOST MESTA GORICE ALI...

KOLIKO VERJETI RAZISKAVAM? (2)

HARJET DORNIK

Drugi sklop podatkov je zadeval vprašanja, kako meščani bremenimo okolje. Pri tem izstopa najprej dejstvo, da Goričani tratimo vodo po nepotrebnem. Ta podatek morda ni tako vznemirjajoč, navsezadnje živimo na področju, kjer vode res ne manjka. Na leto pade obilno padavin in ob toliki dobroti si res težko dopovemo, da bi morali z njo štediti. Hujši je podatek, da Goričani ustvarjamo veliko mestnih odpadkov. Glede ločenega nabiranja in predelave odpadkov smo nizko na 61. mestu državne lestvice. Tudi tukaj je treba nekaj pripomniti na račun mestne uprave, ki ne deluje kot katalizator ekološkega zorenja

meščanov. Tako se na primer dogaja, da, kdor ima na svojem vrtu komposter, zaradi česar oddaja občinskim smetarjem za polovico smeti, ker jih polovico sam predela doma v kompost, plačuje ravno toliko davkov kot ostali ali celo več. Občina namreč še vedno zaračunava davke za odpadke na osnovi kvadratnih metrov bivališča in ne po evropskih merilih, na osnovi oddanih vreč smeti. Občina tudi ne nagradi in ne spodbuja privatnikov, da bi jih čimveč kupilo in rabilo komposter. Druga velika pega v občinski upravi so zbiralniki za steklovino in papir na pločnikih. Ljudje so se naučili ločevati odpadke in jih nositi v zbiralnike, občina pa ne poskrbi, da bi jih redno izpraz-

nili. Zato je okoli teh napolnjenih posod vedno veliko vreč, kot bi bili ti prostori nova javna odlagališča smeti. Gorica daje tudi zaradi tega vtis umazanega in zanemarejenega mesta, kar pa si meščani, vsaj kar zadeva sortiranje odpadkov, ne bi zaslužili.

In spet podatek, ki tokrat ni v čast meščanom. Gorico bremeni velika gostota motornih vozil, skoraj 65 avtomobilov na 100 prebivalcev. S tem zasede Gorica 86. mesto na lestvici. Bremeni jo tudi velika poraba bencina, pri čemer imata svojo težo prosta cona in dejstvo, da lahko dobimo bencin po nižji ceni, zato z njim tudi ne štedimo. Goričani smo torej postali oboževalci udobnosti in se najraje premikamo z avtom, čeprav so razni kraji našega mesta zlahka dosegljivi tudi s kolesom ali peš. Tu tiči druga šibka točka našega mesta, na katero bi morale zavestno vplivati predvsem vzgojne ustanove.

DALJE

NOVA PREMIERA DRAMSKEGA ODSEKA PD ŠTANDREŽ

IZREDNO POSREČEN "ŠTANDREŠKI" ZARES ČUDEN PAR

IVA KORŠIČ

Nezadržljiv smeh je kraljeval v od prenapolnjenosti kar prekipelavajoči štandreški župnijski dvorani Anton Gregorčič v soboto, 30. januarja, zvečer - enako vzdušje je vladalo tudi v nedeljo popoldne ob ponovitvi -, ko je dramski odsek domačega društva Štandrež premierno uprizoril v svoji 34., neprekinjeni sezoni novo dramsko delo, in sicer komedijo v treh dejanjih *Zares čuden par* priljubljenega in na mnogih odrih prisotnega ameriškega komediografa Neila Simona, v slovenskem prevodu Dušana Tomšeta.

Po lanskoletni bleščeči uprizoritvi Molierovega *Skopuha* so letos štandreški navdušeni ljubitelji odrskih desk segli po sodobnem dramatu, ki so ga poklicna gledališča in amaterske skupine že večkrat uprizorile na slovenskih odrih. Tudi v tej novi drama dogodivščini je naše dobre znance vestno spremljal, kot to opravlja že vrsto let, režiser Emil Aberšek, pri študiju karakterjev in mimike je igralcem stal ob strani kot strokovni sodelavec in izkušeni gledališki "maček", igralec PDG Janez Starina.

Kot vse Simonove komedije tudi ta vzbuja smeh, ker je pristna, polna aktualnih živ-

ljenjskih resnic - čeprav je bila napisana pred več kot štiri desetimi leti -, komičnih situacij, zapletov in neslučenih razpletov. Vse te njene odlike, pa tudi njena lahkotnost in vedrina, so izžarevale iz štandreške postavitve. Priznati moramo, da so štandreški komedijanti s svojim izvajanjem dosegli zelo živahno, predvsem pa dobro usklajeno skupinsko igro. Uspelo jim je obdržati notranji ritem igre, ki je od njih nedvomno terjala veliko napora, saj je predstava trajala preko dve uri. Razraščala se je iz replike v repliko, iz prizora v prizor, le v tretjem dejanju se je začela nekoliko oglašati fizična utrujenost igralcev, ko jezik ni bil več tako čist in natančen kot ob začetku. Mladi igralci, Christian Benediti, Marko Tabaj, David Vizintin, so sproščeno izobli-

kovali like kvartopirskih prijateljev obeh protagonistov, Oscarja in Felixa, ki sta v Božidarju Tabaju in Marku Brajniju iskrično zaživela v vseh svojih značajskih odtenkih. Ob Božidarju Tabaju, ki se je učinkovito prelevil v nemarnega, kartam predanega in le na videz nekoliko grobega Oscarja in je s svojo neprisiljeno, naravno igro tudi tokrat segel v zelnik gledaliških profesionalcev, je bil Marko Brajniju pravo odkritje. V oblikovanju vloge je odvrnil svojo že nekako ustaljeno igralsko podobo in pokazal popolnoma drugačno lice, saj je znal spretno spreminjati Felixovo občutje, tudi z izrazito obrazno mimiko, in skrbno prikazati njegovo "maniaško", pikolovsko predanost čistoči. Verjetno je to njegov najboljši igralski dosežek. Prijetno spo-

gledljivi, prilagodljivi, zgovorni angleški sestri, v živobarvnih kostumih in prikladnih lasuljah, sta v epizodnih vlogah iskrično ponudili Danjela Puia in Federica Bello.

Celotna igra je bila zares nadrobno izdelana, saj se je jasno, toda povsem naravno izkazalo, da izvajalci natanko vedo, kako naj se kretajo, gibljejo in kako naj v določenem trenutku uporabljajo dane rekvizite v scensko doganem prostoru, ki si ga je kot ponavadi dovršeno omislil Aberšek, tehnično pa sta ga izvedla Lucijan Kerpan in Viktor Selva. Pri predstavi je sodelovala še šepetalka Marinka Leban, na pozornost katere se igralci lahko mirno zanašajo.

Ob premieri je izšel tudi ličen gledališki list (izdali sta ga PD Štandrež in ZSKP, uredil pa Damjan Paulin), v katerem boste poleg režiserjevega zapisa in črno-belih utrnikov iz raznih predstav lahko izvedeli, kolikokrat, kje in s katerimi igrami so v lanskem sezoni nastopili štandreški amaterji.

Če si niste mogli ogledati komedije v štandreški dvorani, vam toplo priporočamo, da se ob njej predstave dveurni zabavi ob koncu tega meseca v veliki dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici.

Skerk je poskrbel Peter Szabo, prebrala pa ga je Valentina Pahor.

Svoje zadovoljstvo nad dobro pripravljeno razstavo in obenem navdušenje nad zelo lepimi razstavnimi prostori in zunanjim videzom Kulturnega centra je izrekel dr. Zoran Kržišnik.

IK

TEKMOVANJE SEGHIZZI V VIDMU

Letos bodo nastopile velike novosti pri mednarodnem zborovskem tekmovanju C.A. Seghizzi. Glavna sprememba bo v tem, da bo celotno zborovsko tekmovanje v Vidmu, ne več v Gorici. Tu bosta uvodni koncert ter zborovski simpozij. V Gorici bo tudi potekal natečaj za komorno glasbo (solopetje). Žal bo s tem Gorica izgubila eno najbolj prestižnih in množičnih tradicionalnih manifestacij, ki so dolga desetletja uspešno bogatili goriški kulturni mozaik. Razlogi za prenos prireditve v furlansko glavno mesto pa niso znani.

NOVA JERICIJEVA ZBIRKA

Pred časom je v založbi travniškega zbora S. Ignazio izšla nova zborovska zbirka goriškega glasbenika Stanka Jericija. Pod naslovom *Novum melos pangimus* je skladatelj izdal trinajst latinskih motetov na znana besedila. To je že druga Jericijeva zbirka motetov, ki jih je prej omenjeni zbor (ki ga sam skladatelj vodi) izdal. O zbirki bomo obširneje pisali kasneje.

OBVESTILA

CENTER ZA POMOČ življenju vabi v sodelovanju z župnijo sv. Hilarija in Tacijana v stolnico na molitveno bdenje v soboto, 6. t.m., ob 20.30.

PROSVETNO DRUŠTVO Rupa-Peč prireja izlet na sneg v Podkloster (Arnoldstein) v nedeljo, 7. februarja. Za informacije: Tanja Kovic, tel. 0481-882285.

V GALERIJ Kulturnega centra Lojze Bratuž razstavlja Zora Koren Skerk. Razstava je odprta od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, in med raznimi kulturnimi prireditvami.

UČENCI IN učitelji osnovne šole Prežihov Voranc iz Doberdoba vabijo na predstavitev publikacije *Sonce ljubo* in predvajanje videofilma *V mavričnih zvokih domišljije* v petek, 5. februarja, ob 19.30 v župnijski dvorani v Doberdolu.

ACM GORICA vabi k maši za cerkveno edinstvo v ponedeljek, 8. februarja, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

KD DANICA vabi vse otroke na pustno rajanje, ki bo v športno-kulturnem centru Danica na Vrhu sv. Mihaela v soboto, 6. t.m., ob 15. uri.

DAROV

ZA KULTURNI center Lojze Bratuž: Marija, Janez in Metka ob petnajsti obletnici smrti očeta dr. Antona Kacina, prvega predsednika Katoliškega doma, 300.000; ob razstavi Zore Koren Skerk dr. Jože Skerk 1.000.000 lir.

ZA NOVI glas: Albert Tence 40.000; Anica Vicchi 30.000 lir.

ČESTITKE

Viviani Macus in možu čestita ob rojstvu male **ILENIE** letnik '65 iz Števerjana.

SOŽALJE

Dramski odsek PD Štandrež in Kulturni center Lojze Bratuž izrekata globoko sožalje **EMILU ABERŠKU** ob izgubi dragega očeta.

LIKOVNA RAZSTAVA V KC LOJZE BRATUŽ

ANTOLOŠKI IZREZ UMETNIŠKEGA SNOVANJA ZORE KOREN SKERK

Preddverje in ostale razstavne prostore Kulturnega centra Lojze Bratuž bodo do 27. februarja krasila likovna dela tržaške slikarke Zore Koren Skerk, ki ji je tudi Avgust Černigoj pomagal najti pravo smer pri likovnem izrazu. V

sredo, 27. januarja, je bilo odprtje obsežne antološke razstave, ki nam ob mnogih grafičnih in pa manj znanih delih v tehniki olja pregledno razkriva v glavnih obrisih domala vsa obdobja likovnega ustvarjanja znane primorske

umetnice, ki se je tako globoko zapisala v svoj domači kraški svet in iz njega črpala umetniški navdih. V magični svet umetnosti sta številne prisotne in ugledne goste - med njimi je bil tudi znani likovni kritik dr. Zoran Kržišnik - uvedla obetavni oboist, gojenec SCGV Emil Komel, Matija Faganel in prof. Andreja Konjedic z izvedbo stavka sonate za oboe in klavir Camilla Saint-Saënsa.

V imenu organizatorjev je udeležence odmevnega dogodka prisrčno pozdravila predsednica KC Lojze Bratuž Franka Žgavec. Izredno plodno umetniško pot Zore Koren Skerk je v toplih besedah živo podal časnikar Jurij Paljki; poudaril je dva dogodka, ki sta neizprosno ranila umetničino srce: tragična smrt mladega brata v drugi svetovni vojni in pa njen obisk sestre, ki je bila zaprta v gestapovskih zaporih. Tu se je med čakanjem v goli, prazni sobi mlada umetnica zazrla v stensko uro, ki je neusmiljeno odmerjala čas in se s svojim ostrim tiktakanjem neizbrisno zarezala v njeno dušo. Od tedaj so postale ure, ki neutrudno kujejo naš čas in nas opozarjajo, kako hitro mineva življenje, stalne gostje umetničinega likovnega izražanja. Italijanski prevod izčrpnega Paljkovega življenjskega in umetniškega prikaza Zore Koren

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

NASTOJAJO: Kvartet Tartini, igralca Alda Sosič, Jan Leopoli z odlomki iz del Alojza Rebule, Sergeja Verča, Marija Čuka, Jurija Paljka in Dušana Jelinčiča ter dijaki slovenskih višjih šol

GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Nedelja, 7. februarja 1999, ob 16. uri

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
BIBLIOTECA STATALE ISONTINA

Boris Paternu
FRANCE PREŠEREN
1800-1849

Vljudno Vas vabimo na predstavitev monografije, ki jo je v italijanščino prevedel **Paolo Privitera**. Ob prisotnosti avtorja in prevajalca bo o delu spregovorila **prof. Lojzka Bratuž**.

Sreda, 10. februarja 1999, ob 17.30 v dvorani Državne knjižnice, ul. Mameli 12 v Gorici.

SKPD F.B. SEDEJ ŠTEVERJAN

vabi na

PREŠERNOVO PROSLAVO

ob 30-letnici izdajanja Števerjanskega vestnika

Večer bosta oblikovala dramska družina in mešani zbor F.B. Sedej. Priložnostno misel bo podal Saša Martelanc.

Petek, 12. februarja 1999, ob 20.30 v Sedejevem domu.

OD TORKA, 26.1., DO 20.2.

TRGOVINA IL BOTTONE

Nadja Sošol

GORICA - TRAVNIK 26

*vam nudi veliko izbiro
spodnjega perila, nogavic
in pižam za moške in ženske*

S POPUSTI OD 10 DO 50%

PRIČEVANJA O PRETEKLOSTI

DVE KNJIŽNI NOVOSTI
CENTRA NEDIŽA

ERIKA JAZBAR

Študijski center Nediža in Zadruga Lipa iz Špetra sta ob koncu lanskega leta poskrbela za dve zanimivi knjižni novosti.

hovich različnih govorov in preučiti demološke aspekte teh skupnosti. Besedilo, ki je nastalo in ga lahko beremo v publikaciji, je poljudne narave in ob jezikoslovnih nazorih prihaja do izraza predvsem Bau-

Starogorska spletna Janeza Kavčiča je naslov krajše publikacije, ki nadaljuje zbirko tekstov, v katerih se prepletajo "veliki" zgodovinski dogodki s pričevanji o domačih ljudeh, ki so bili pri opisanem

Prva je dvojezična izdaja oziroma prevod v slovenski in italijanski jezik javne lekcije z naslovom *O Slovencih v Italiji*, ki jo je bral jezikoslovec Jan Baudouin de Courtenay leta 1892 v estonskem mestu Dorpat. Omenjeno besedilo se sicer v strokovni literaturi pogosto navaja, a je v resnici le malo poznano, saj je npr. italijanski tekst Baudouinovega sovrstnika Giuseppeja Loschija ostal več kot sto let neobjavljen.

Jan Baudouin de Courtenay, po rodu Poljak, a naturaliziran Rus, je od leta 1872 dalje opravil številna raziskovalna potovanja med južnimi Slovani z namenom, da zbere dialektološko gradivo nji-

douinovo zanimanje za vse vidike vsakdanjega življenja preučevane skupnosti oziroma vzdušje, ki je spremljalo njegovo delo in pristop do ljudi.

Publikacija beneškega študijskega centra se bere na 110 straneh; v uvodnih besedah nam Liliana Spinozzi Monai predstavlja tudi italijanskega prevajalca Loschija in njegovo prijateljstvo z avtorjem, pred Baudouinovim tekstom pa je še krajši raziskovalčev življenjepis. Knjigo opremljajo tudi potrebne opombe, za katere je poskrbela Živa Gruden. Za konec pa še povejmo, da sta izdajo omogočila ministrstvo za kulturo republike Slovenije ter občina Špeter Slovenov.

dogajanju soudeleženi. S pomočjo res prikupnih ilustracij Luise Tomasietig (na sliki) nam Mjuta Povsnica pripoveduje o dogodkih okoli Stare gore, ki segajo v 18. stoletje. Ob zgodovini priljubljene svetišča lahko odkrivamo dogodivščine domačina Janeza Kavčiča, cerkovnikovega sina in notarja, ki se je zavzel za Napoleona in to javno povedal na "velikem slovanskem svetu vseh vasi", ki se je zbral leta 1796 na Stari gori. Dogajanje sega do avstrijske zasedbe in ukinitve upravne avtonomije oziroma sodne samostojnosti, ki sta bili stotletja zajamčeni Beneški Sloveniji.

SDGZ NA DELAVNICI (NE)ZNANO
ZAMEJSTVO V KOBARIDU
SODELOVANJE MED
SOSEDI

Konec prejšnjega tedna (to je 23. in 24. januarja) je potekala v kraju Livške Ravne nad Kobaridom dvodnevna delavnica, ki so jo priredili v okviru projekta *(Ne)znano zamejstvo*. Namenjena je bila pripravi programov poučnih ekskurzij za dijake osnovnih in srednjih šol iz matične Slovenije po zamejstvu. Pobudnik tega izredno zanimivega projekta je Turistična zveza Slovenije, sofinancira ga Urad republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, koordinator in izvajalec pa je Agencija Agens Žirovnica. Pri samem projektu, ki si prizadeva za pospešitev turističnih tokov iz Slovenije v zamejstvo, aktivno sodelujejo vse slovenske gostinsko-turistične in kulturne organizacije iz sosednjih držav.

V zelo lepem prizorišču Doma Kavka na Livških Ravnah, ki ga Center šolskih in obšolskih dejavnosti iz Ljubljane običajno namenja slovenskim šolam za šolo v naravi, so se zbrali predstavniki omenjenih slovenskih ustanov ter zamejskih organizacij iz Koroške, Porabja ter Furlanije-Juljske krajine. Slednjo je zastopalo Sloven-

ske deželno gospodarsko združenje iz Čedad, ki je prikazalo sogovornikom turistični potencial in možnosti za eno- ali večdnevne izlete v Benečijo. Občina Kobarid je predstavila krajevno ponudbo in zanimivosti. Sodelovali so tudi profesorji in študentje srednje ekonomske turistične šole iz Radovljice ter Višje strokovne šole za gostinstvo in turizem Bled.

Agencija Agens, ki je že priredila nekaj odmevnih predstavitev v okviru obmejne turistične ponudbe *(Ne)znano zamejstvo* v Sloveniji (GostTur Maribor, Alpe Adria Ljubljana, Primorski sejem Portorož), ima sicer dokaj gradiva za ponudbo izletov ciljnih skupin iz Slovenije (tako za šole, upokojenke, delavske sindikate itd.) v Furlaniji-Juljski krajini. Ponudba zaobjema Kanalsko dolino, Režijo, Nadiške in Terske doline, Brda, Kras itd. Na delavnici je bilo tudi napovedano, da naj bi slovenski pristojni organi odobrili sto šolskih izletov v šolskem letu 1999-2000, ki bi jih po predvidevanjih porazdelili po vseh pokrajinah zamejstva.

SLOVENIJA
ZNANJE
NAŠEGA
JEZIKA
POGOJ ZA
SPREJEM
TUJCEV

Med pogoji za pridobitev slovenskega državljanstva je tudi aktivno znanje slovenščine, kar komisije ugotavljajo z ustnimi in pismenimi izpiti. Od leta 1994 dalje je v okviru Izpitnega centra za slovenski jezik, ki deluje pri Filozofski fakulteti v Ljubljani, opravilo izpite iz slovenskega jezika okoli 6.600 kandidatov. Le-ti so po večini prišli iz drugih območij nekdanje Jugoslavije.

Predsednica Izpitnega centra Vera Smole poudarja, da je znanje slovenskega jezika pri kandidatih za slovensko državljanstvo na splošno slabo. Najboljše je pri tujcih, ki želijo študirati na slovenskih fakultetah, in pri tistih osebah, ki obiskujejo celoletne, poletne ali zimske šole slovenskega jezika. Vendar vsi, ki želijo pridobiti slovensko državljanstvo, izpita ne potrebujejo. Posameznikom, ki so obiskovali osnovno, triletno poklicno ali srednjo šolo v Sloveniji, zado- stuje že potrdilo, da govorijo slovensko. Potrdilo dobijo tudi vsi nad 60 let stari kandidati, ki živijo v Sloveniji. Naj še pridamo, da stane prijava k izpitu iz znanja slovenskega jezika 12.000 tolarjev.

Iz dosedanjih izkušenj s prišleki iz držav nekdanje Jugoslavije izhaja - po trditvah Vere Smole - da "le redki so, ki govorijo naš jezik tekoče; tudi tistih, ki se sporazumevajo v odlični ali dobri slovenščini, je malo. Še največ govorijo t.i. zadovoljivo slovenščino. Nekateri posamezniki zlepa ne naredijo izpita, pogosta težava pa je tudi v tem, da so mnogi kandidati skoraj nepismeni, zaradi česar opravljajo le ustne izpite. Tujci, ki prihajajo iz drugih delov Evrope, so bolj zagriti za učenje."

Bili pa so tudi že poizkušni, da bi nekateri posamezniki, ki želijo pridobiti slovensko državljanstvo, izpit iz slovenskega jezika kar kupili.

M.

NEKAJ MLADIH GLASOV

MARA ČERNIC

Skupina najstnikov se je zadovoljno spustila v pogovor z mano. Njihove misli in čustva dobro ponazarjajo splošno mišljenje fantov in punc, ki so stari med šestnajstim in dvajsetim letom. Izjeme samo potrjujejo pravilo.

Začeli smo se pogovarjati o mestu, o Gorici.

"Gorica je mrtva. Nimamo kam iti, predvsem med tednom. Že res, da so zadnja leta odprli nekaj zanimivih barov, npr. Schonhaus, Pub underground, Rob Roy, vendar niso nič izrednega. Želimo takšen "lokal", v katerega bi lahko hodili ves dan, kjer bi se lahko pogovarjali, se smejali, igrali biljard, "freccette". No, takšen prostor, kjer bi lahko srečevali in spoznavali nove ljudi. Lepo bi bilo, če bi lahko tam tudi plesali, peli. Ta kraj bi moral biti nekaj vmesnega med diskom in barom. V Gorici pa ni ničesar podobnega. Če se hočeš zabavati na takšen način, moraš iz mesta. Iti iz Gorice pa pomeni imeti avto. Vsi nimamo avta in poleg tega nekateri starši vedno komplicirajo, češ da ne vejo, s kom greš, kdo vozi, če je pameten, če ni pil in še sto drugih podobnih reči. Biti brez avta pa pomeni

ostati v mestu. Poletje že mine lepo, ker so dee jay-i (op. p. plesi na odprtem). Morali bi prirediti dee jay-e tudi pozimi. Tam srečuješ ljudi, ki jih poznaš, in niso nikoli tako daleč, da ne bi mogli priti do njih tudi z "motorinom". No, poleti v Gorici je tudi Bastione fiorito, a tja hodijo že odrasli. Večkrat "se dobimo" kje zunaj, na kakšnem igrišču - je pa malo takih igrišč, ki bi bila odprta vsem. Če se pa sestanemo na pločnikih, na klopih v mestu, ljudje začnejo protestirati. Pravijo, da kričimo, da motimo, da mažemo klopi, da razbijamo občinsko imovino. Večkrat se samo pogovarjamo, zdi se pa, da velja pri nas nenapisan zakon, ki pravi, da mora biti po 22.30 tišina.

Želeli bi imeti prostor samo zase, za naše potrebe. Sami ga ne bi mogli upravljati, morala bi biti zraven kakšna odrasla oseba. Vendar bi morala biti v redu, simpatična. Moral bi biti nekdo, ki na primer ne sodi samo po zunanosti. In ne bi se smel zgražati nad našimi vprašanji. Večkrat bi potrebovali koga, ki bi nam razlagal nekatere stvari za nas pomembne, čeprav bi se odraslemu človeku zdele neumne. Kako bi lahko to razložili? Spri-

merom bo laže: če se fant in punca pustita, je to za tisti osebi skrajno resno, tragedija. Starši in profesorji papogosto pravijo, da so to otročarije. Zato raje zaupamo prijatelju ali prijateljici ali komu, ki jemlje zadevo resno.

Odnos fant-punca? V redu. Vemo, da obstajajo spolne bolezni. O Aidsu vemo popolnoma vse. Smo super informirani. (Opomba: super-informacija je popolnoma asepticna, ne upošteva človeških čustev.)

Povsod lahko dobiš veliko informacij, ne samo v šoli, tudi po televiziji. Seveda pazimo. Pri tem pa bi rekli, da ni nikakršnih standardnih obnašanj. Vsakdo izmed nas doživlja svojo spolno doraščanje samostojno. Več težav imamo, ko pripeljemo fanta ali punco domov. Koliko predsodkov imajo odrasli do nas! Samo zato, ker ima punca vijoličaste lase ali fant uhan v nosu, je že zapečaten oz. zapečaten. "Tisti fant (ali punca) ni v redu, samo pogledj ga!" Tisti fant pa je lahko izredno simpatičen. Odrasli dajejo veliko na zunanost. Mogoče pa bi bilo bolj pravilno reči na zunanji videz. Mi se ne menimo za take stva-

ri. Vsakdo se lahko oblači, kakor mu je všeč. Pomembno je, da je fant ali punca simpatičen oz. simpatična, pošten in lojal. To je glavno.

S tem v zvezi nas najbolj jezi, da odrasli poslušajo vse. Zanje smo vsi enaki. Ni res! Med nami se prav dobro razlikujemo. Mi smo ena klapa; ti vidiš, kakšni smo, kaj delamo, kaj se pogovarjamo in tako dalje. Lahko bi stavili, da preden si se začela z nami pogovarjati, si si že mislila določene stvari o nas. Na primer zakaj, ko hočeš vedeti kaj o mladih, vedno vprašate, kakšen je naš odnos do mamil? Nam se to zdi predsodek. Vemo, da mamila obstajajo, poznamo tudi osebe, ki imajo probleme zaradi njih. Kakšen je naš pristop do nekoga, ki na svoji koži doživlja ta problem? Težko je odgovoriti predvsem zato, ker so to ponavadi že skoraj odrasli ljudje. Mularija kadi, v disku kakšen poskusi ecstasy. V naši klapi nimamo takih primerov. Dobro pa vemo, da je zelo težko karkoli narediti za tistega, ki ima probleme, a pomoč odklanja. Pogosto je nemogoče. Dokler ne bo sam sebi priznal, da je potreben pomoči, mu nihče od nas ne more pomagati.

Alkohol?! No alkohol... Punce pravijo, da fantje pijejo precej. Pijemo? Ena "birca" se nam ne zdi nič hudega.

Ljudje pa govorijo, da smo vsi, od prvega do zadnjega, alkoholi. Pijemo - kaj hočeš, da je, nič tako dramatičnega. (Opomba: mladi ne doživljajo alkohola kot problem. Zdi se jim normalno hoditi ven in piti. Pijejo za zabavo, niti sama nisem dobro razumela zakaj. Zdi se jim, da čas mineva hitreje. Kakor da bi pred nečim bežali. Povedali so mi o fantu in punc, ki se vsak petek in soboto zvečer redno opijeta. Preizkuša se, kdo vzdrži več. Oba pa sta popolnoma normalna: on dela, ona končuje višjo šolo. Njuni prijatelji se zabavajo na podoben način. Zelo naivno sem zato vprašala prijatelja, zakaj alkohol, zakaj tudi ecstasy ali podobna kemična mamila, ki se najdeva med mladimi. Prepričana sem bila, da je to povezano z občutkom, da jih nekaj bremeni, ker imajo težave doma, v šoli, s prijatelji. Sogovornik me je pogledal, kakor da bi bila neumna: Veš, zakaj to delajo? Zelo preprosto: vse je usmerjeno v iskanje užitkov. Ko se ti stvari zameglijo, ko zvoki prihajajo zadušeni, ko ti je glava težka, ko čutila prenašajo alterirano podobo sveta, vlija vate zelo prijeten občutek. Kakor tedaj, ko si v polsnu in ti je takoo lepooo, prav zato, ker ne veš, kje si in kaj se dogaja okoli tebe...").

MUZEJ V TOLMINU
v sodelovanju z
GORIŠKO MOHORJEVO
DRUŽBO
vabi na predstavitev

KNJIŽNE
ZBIRKE
GMD 1999

V četrtek, 11. februarja,
ob 19. uri v Muzeju v
Tolminu

POGOJA ZA LASTNINSKE PRAVICE TUJCEV VZAJEMNOST IN TRILETNO BIVANJE

MARJAN DROBEŽ

V ponedeljek, 1. februarja, je začel veljati Sporazum o pridružitvi Slovenije Evropski uniji, s čimer je bil dosežen še eden izmed najbolj pomembnih pogojev za nadaljnja dejanja in postopke pri vključevanju slovenske države v polnopravno člansko v EU. Sporazum prinaša sicer razne nove ugodnosti in olajšave, zlasti na področjih pretoka kapitala, trga nepremičnin in blagovnih izmenjav, vendar se je z njim Slovenija tudi odrekla nekaterim pristojnostim oz. pravicam, ki bodo odslej izključno področje EU.

Kroženje kapitala, od denarja za hranilne vloge pa do sredstev za naložbe v gospodarstvo in za druge namene, je od uveljavitve pridruženega sporazuma prosto. V Sloveniji se bojijo, da se bodo investitorji še bolj kot doslej zadrževali v tujini, kar bi povečalo dolg Slovenije in s čimer bi tudi oslabil nacionalno valuto, tolar. Obetal naj bi se prav val investicij iz držav EU in povečalo nakupovanje slovenskih podjetij, ki bi v mnogih primerih v celoti prehajala v tujo last. Tuje banke bodo tudi skladno z novim zakonom o bančništvu, ki ga je pred kratkim sprejel državni zbor, v Sloveniji lahko odpirale svoje podružnice. Italijanski minister za zunanjo trgovino Piero Fassino je med nedavnim obiskom v Sloveniji napovedal, da bodo svoje podružnice odprle tudi nekatere italijanske banke. Konkurenca v bančnem sistemu naj bi privedla k temu, da bi namesto 28 domačih komercialnih bank, kolikor jih ima sedaj Slovenija, bile tri njene večje banke in tri podružnice velikih tujih bank. Po poročanju nekega tednika bi v pričakovanju takega razvoja okoli 600 bančnih nameščenecv kmalu izgubilo delo.

V Sloveniji je ob uveljavitvi pridruženega sporazuma najbolj odmevalo sprejemanje zakona o pridobivanju lastninske pravice tujcev do nepremičnin. Bili so štirje poskusi, toda zakon v parlamentu ni prejel zadostne podpore in ni bil sprejet. Poslanci, ki so glasovali proti, so izrazili bojazen, da bi zakon sprostil trg nepremičnin za vse tujce in ne le za državljane iz območja EU, kar je Slovenija skladno s spremljenim členom ustave in s pridružitvenim sporazumom ter t.i. "španskim kompromisom" dolžna storiti.

Pravosodni minister Tomaž Marušič upa, da bo zakon o pridobivanju lastninske pravice tujcev na nepremičninah kmalu vendarle sprejet. Do tedaj pa bodo omenjene pravice zagotavljali z uredbo vlade oz. s postopki uslužbenecv zemljiško-knjižnih uradov sodnikov in notarjev. V Sloveniji so uveljavili t.i. materialno vzajemnost pri pridobivanju lastninske pravice. Le-ta določa, da država priznava tujcu pravice na področju nepremičnin samo v primeru, če jih njene državljanu priznava tudi tujčeva država. Gre za pravno načelo "pravico dam za pravico". Za ponazoritev tega načela je minister Marušič v parlamentu navedel primer kmeta iz Goriških Brd, ki bi rad čez mejo v Italijo kupil del vinograda. Toda tega ne more narediti, ker italijanski predpisi tujcem ne dovoljujejo kupovati zemljišč v obmenjem pasu. "Zaradi tega tudi Italijan, sprično neizpolnjenega pogoja vzajemnosti, ne bi mogel kupiti takšnega zemljišča na naši strani meje." Zaščitni varovalni interes družbe na področju nepremičnin za tujce se kaže tudi v ugotavljanju stalnega bivališča državljanov držav EU na sedanjem ozemlju republike Slovenije. Nepremičnino bo lahko kupil samo tisti tujec

iz države članice EU, ki je na sedanjem ozemlju Slovenije tri leta neprekinjeno živel. Posebej aktualno in pomembno pa je določilo, da se v čas prebivanja ne šteje tisto obdobje prebivanja posameznika in njegovih družinskih članov, ko se je posameznik na ozemlju sedanje države Slovenije nahajal zaradi premestitve po službeni dolžnosti, npr. zaradi opravljanja službe v vojski, policiji, carini, v finančni službi ali v drugih podobnih dejavnostih. Gre omeniti, da bodo ob koncu četrtega leta izvajanja pridružitvenega sporazuma nepremičnine v Sloveniji, ob pogoju vzajemnosti, lahko kupovali tudi tisti kupci iz držav EU, ki ne bi izpolnjevali določila o obveznem triletnem bivanju v naši državi.

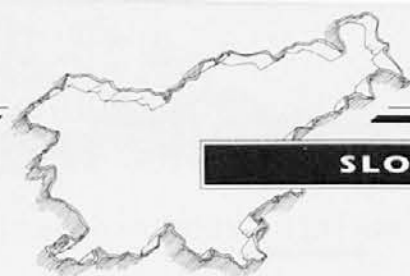
Izvajanje pridružitvenega sporazuma bo nadzoroval t.i. pridružitveni svet, ki se bo prvič sestel 23. februarja v Bruslju. Na tej ravni bo Slovenija lahko načeno in urejala vsa aktualna in pereča vprašanja glede prilagajanja EU.

POZIV SLOVENSKEGA DOMOVINSKEGA GIBANJA 23. DECEMBER

V slovenski vladi menijo, da načelo materialne vzajemnosti pri prodaji nepremičnin tujcem sicer vzbuja razne pomisleke in bojzani, ki pa da so neutemeljeni. Tudi po mnenju znanega gospodarskega strokovnjaka in rektorja Univerze Jožeta Mencingerja tujci ne bodo množično kupovali slovenskih zemljišč, gozdov, zgradb in drugih nepremičnin, saj takšno trgovanje omejujejo tudi drugi predpisi. Kljub takim zagotovilom in mnenjem pa je Slovensko domovinsko gibanje 23. december, ob uveljavitvi pridružitvenega sporazuma z EU, z lepaki in na druge načine pozvalo Slovence, "naj ne prodajo svoje zemlje tujcem".

objavijo popravek. Na zasedanju občinskega sveta so tudi menili, da bi se morala krajevna skupnost Solkan novi občini Šempeter-Vrtojba opredeliti, ker je bila proti njene nastanku. Zdi se namreč neizvedljivo, da je krajevna skupnost v kraju, ki si je pred leti sam po dolgotrajnih prizadevanjih pridobil samostojnost in se izločil iz Nove Gorice, pozneje ustavnemu sodišču poslala zahtevo, da prepreči ustanovitev nove občine Šempeter-Vrtojba.

M.

SLOVENIJA

OB 8. FEBRUARJU

FRANCE PREŠEREN ŠE NAVDIHUJE NAŠE ŽIVLJENJE IN KULTURO

V Sloveniji že potekajo proslave in prireditve v počastitev 8. februarja, našega kulturnega praznika, saj je ta namenjen 150-letnici pesnikove smrti in 200-letnici njegovega rojstva. Ob prazniku je Založba Nova revija v Ljubljani predstavila jubilejno izdajo Poezij doktorja Franceta Prešerna. Nova izdaja obsega faksimile cenzurno-revizijskega rokopisa Poezij z vsemi cenzorskimi posegi, reprint prve izdaje Krsta pri Savici, sodobno izdajo Poezij v jezikovni redakciji dr. Janka Kosa in spremno študijo dr. Jožeta Pogačnika, pod uredništvom Mihaela Glavana. Novo delo je oblikoval Matjaž Vipotnik.

Glavni urednik Nove revije pesnik Niko Grafenauer je ob predstavitvi jubilejne izdaje Poezij zapisal, "da dogodek sodi v počastitev enega največjih mož, kar jih Slovenci imamo, če je pri nas koga sploh mogoče imeti".

V Novi Gorici bosta slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku v ponedeljek, 8. februarja, pripravila mestna občina in Goriška knjižnica Franceta Bevka. Začela se bo ob 17. uri v Primorskem dramskem gledališču. Besedo k prazniku bo imel Jožef Školč, minister za

kulturo, v kulturnem programu pa bodo uprizorili pravljico balet P.I. Čajkovskega Hrestač. To glasbeno-baletno delo bodo izvedli baletna oddelka glasbenih šol iz Nove Gorice in Ajdovščine in poklicni ruski baletni umetniki. V Kranju pa se je ob 150-letnici smrti Franceta Prešerna, v torek, 2. februarja, začel mednarodni simpozij o njem. Trajal bo do petka, 5. februarja, pokrovitelj je predsednik države Milan Kučan, podobno in vlogu Franceta Prešerna v slovenskem in mednarodnem okviru pa obravnava oz. razčlenjuje 43 strokovnjakov, med katerimi je trinajst predavateljev iz tujih držav. Ob simpoziju, ki ga je pripravila mestna občina Kranj, so izdali tudi zbornik in serijo dvojezičnih knjig z naslovom Prešernova pot v svet. Iz te serije, ki jo urejata dr. Franc Drolc in dr. Franc Pibernik, bosta vsako leto izšli dve knjigi o Prešernu.

Napovedujejo, da bodo v Prešernovi rojstni vasi Vrbi kmalu postavili doprni kip svojega velikega rojaka in pesnika. To bo kiparska upodobitev pesnika Franceta Prešerna, ki jo je leta 1864 izdelal akademski kipar Franc Ksaver Zajc.

M.

PREDSTAVITEV MOHORJEVK V AJDOVŠČINI

V četrtek, 28. januarja, je bila v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini predstavitev letošnje zbirke goriških mohorjevk. Po uvodnem pozdravu ravnateljice Zdenke Žigon je besedo prevzel predsednik GMD msgr. Oskar Simčič, ki je po kratkem uvodu v letošnji knjižni dar predal besedo najprej glavnemu uredniku informativnih oddaj na slovenski televiziji Saši Rudolfu. Delo očeta Ivana Rudolfa Spev v nanoško jutro je Saša Rudolf povezal s kratkim poklonom sodelavcem Saši Oti, Marcu Lucchetti in Dariu D'Angelu, ki so bili ravno pred petimi leti žrtve tragedije v Mostarju, nakar je lik očeta začrtal v luči delovanja tigrovske organizacije. Knjiga, ki jo krasijo živalske podobe Jurija Mikuletiča, je prav v tem ajdovskem središču ob vznožju Nanosa zaživel - lahko bi rekli - v svojem naravnem okolju. Prisoten je bil tudi slikar Mikuletič, ki v Lavričevi knjižnici razstavlja svoje enkratne živalske podobe vse do 13. t.m.

O Koledarju in njegovi letošnji bogati vsebinski zasnovi je spregovoril dr. Jože Marku-

ža. Besedo je nato prevzel pisatelj Boris Pahor, ki je s prodornim prikazom zamejske stvarnosti podal tudi nekaj misli o vse večjem posluhu, ki ga Evropa oz. Evropska unija posveča prav narodnim manjšinam. Večer je sklenil poseg dr. Branka Marušiča, urednika zbornika ob 100-letnici rojstva Alberta Rejca Domovina, kje si?, ki se je direktno navezal na vprašanja, ki jih je v zvezi s Tigrom odprl že Saša Rudolf, in pri tem podal nekaj novejših vidikov o pripadnikih te organizacije. O Tigru in naši polpretekli zgodovini, kot je zaključil dr. Marušič, čaka resnega zgodovinarja še marsikatero poglobljanje. Goriški Mohorjevi družbi, ki je to delo uvrstila v zbirko Naše korenine, gre zasluga, da se v svoji dolgoletni tradiciji domoznanske literature posveča tem vprašanjem.

Ajdovska publika, ki je temu vsakoletnemu srečanju z goriškimi mohorjevkami vse bolj zvesta, je tudi letošnji knjižni dar sprejela z velikim zanimanjem in prisrčno domačnostjo.

MM

PDG / SEZONA 98-99

ODLIČNI "KONEC IGRE" NA ODRU

V januarju sta se v Primorskem dramskem gledališču zvrstili kar dve premierski uprizoritvi. Zadnja je bila na vrsti v četrtek, 28. januarja, ko so novogoriški odrski umetniki predstavili Beckettovo delo Konec igre v prevodu Srečka Fišerja in režiji Vita Tauferja. Delo ima precej skupnega z igro istega avtorja Čakajoč Godota, ki ga je na zamejskih odrih predstavilo SSG v lanski gledališki sezoni.

Samuel Beckett je sodobni irski pisatelj in dramatik; njegovi romani, ki jih kritiki uvrščajo med osrednja dela modernega romanopisja, izražajo absolutni pesimizem in absurdnost bivanja modernega človeka. S svojimi dramami pa je postal eden od utemeljiteljev in klasičnih avtorjev t.i. gledališča absurda. Po obliki in vsebini so njegove odrske stvaritve neložne, nerealne, prikazujejo brezizhodno ujetost človeka v današnjem svetu, praznino zaradi razpada duhovnih in moralnih vrednot družbe. Zgodbe v dramah skoraj ni in liki so abstraktni.

Njegovi štirje pohabljeni protagonisti Konca igre kot tisti v drami Čakajoč Godota pričakujejo konec, rešitev in tudi gledalci se mučno sprašujejo, ali bo Hamov posvojenec Clov našel toliko moči, da bo zares zapustil Hama; le-ta mu tako trinožno ukazuje, Clov pa mu brez ugovarjanja streže, čeprav želi iti proč, zapustiti tisto temno sobo (zaklonišče?), ki ima le dve neznanško visoko postavljeni okni, skozi katera se pa skoro nič ne vidi razen morja. Oba čudna protagonista sta pač ujeta v brezizhodni položaj. Poleg njiju sta starčka Nell in Nagg. Hammova oče in mati, ki živita kot izmečka družbe, pohabljenca, dve živalici v zaprtih posodah za smeti, a še zmeraj sta željna ljubezni in rada obujata spomine na davne mlade dni. Ob gledanju tega nenavadnega para, ki sta ga dokaj plastično in vznemirljivo prikazala Barbara Babič in Boris Mihalj, se sprašujemo, ali sta to realni osebi ali le privida bolnega, ukazovalnega Hama, kateremu življenja ne odmerjata svetloba in tema, saj je slep, ampak pomirjevalo oz. poživilo. Še posebno odlična pa sta bila Ivo Barišič - Hamm in Radoš Bolčina - Clov (le-ta nas je s svojim enkratnim izvajanjem in realistično ponazoritvijo telesne hibe kljub splošnemu tesnobnemu občutku zabaval).

Gledalce igra vsekakor pretrese zaradi tesnobe, velikega občutka praznine, tudi nemoči, ki nam ga posreduje avtor s svojimi svojevrstnimi mislimi, besedami, ki so tako brezčasne in nedvomno originalne.

IK

13

ČETRTEK
4. FEBRUARJA
1999

ŽUPAN OBČINE ŠEMPETER-VRTOJBA ZANIKAL SPORNO IZJAVO

Na drugi redni seji občinskega sveta občine Šempeter-Vrtojba so obravnavali razna tekoča vprašanja, ki zadevajo delovanje občine. Za njene urade in službe so dobili prostore v središču Šempetra pri Gorici. Na zasedanju so za podžupana izvolili Dominika Sobana iz LDS, po poklicu grafika in direktorja tednika OKO v Novi Gorici.

Svetniki so na zasedanju opozorili župnana Dragana Valenčiča na neprimernost izjave, ki jo je dal v nekem intervjuju, objavljenem v Primor-

skih novicah. Glasi se takole: "Pričakovati je, da se bo območje mestne občine Nova Gorica še zmanjšalo, tako da bo obsegalo le Novo Gorico, Solkan in morda Šempas. Sam pa menim, da bi bilo logično, da bi mestna občina Nova Gorica vključevala tudi Šempeter in Vrtojbo, saj je to območje, če smo realni, del širšega mestnega območja." Župan Valenčič je kritikom odgovoril, da takšne izjave v omenjenem pogovoru ni dal. Zaradi tega bo premislil o daljši, da Primorske novice

PREDSTAVITEV ZGODOVINSKEGA ZBORNIKA OB 50-LETNICI SDGZ

GOSPODARSTVO, IZZIVI IN OBSTOJ

ITALIJANSKO PRAVO

DRUŽINSKO PRAVO IN SODOBNI IZZIVI (17)

DAMJAN HLEDE

Dne 1. t.m. sta v Trstu potekali odmevni predstavitvi knjige Milana Pahorja *Lastno gospodarstvo jamstvo za obstoj*, ki jo je izdalo Slovensko deželno gospodarsko združenje ob svoji 50-letnici s finančno podporo tržaške Trgovinske zbornice, obravnava pa zgodovino gospodarske dejavnosti tukajšnjih Slovencev od leta 1848 do današnjih dni.

Zajetno publikacijo, ki je bogato opremljena s slikami, fotografijami, ilustracijami in statistikami, so v dopoldanskih urah predstavili v rdeči dvorani Trgovinske zbornice v Trstu ob prisotnosti številnih predstavnikov krajevnega gospodarskega in političnega

življenja, od predsednika Trgovinske zbornice Adalberta Donaggia do senatorja Fulvia Camerinija. Popoldne pa so jo predstavili širši javnosti v veliki dvorani Visoke šole za prevajalce in tolmače, torej v

stavbi, kjer je bil nekoč Narodni dom v Trstu. O delu so spregovorili predsednik SDGZ Marino Pečenik, podpredsednik Robert Vidoni in Marko Štavar, avtor Milan Pahor, zgodovinar Jože Pirjevec in urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar.

S to knjigo želijo izdajatelji poudariti temeljno vlogo, ki jo je slovensko gospodarstvo imelo pri razvoju našega deželnega prostora. Pri tem je bila tudi podčrtana vloga, ki jo je v zadnjih 50 letih imelo pri tem SDGZ s svojimi stiki s krajevnimi gospodarskimi dejavniki, z vključitvijo slovenskih gospodarstvenikov v krajevne gospodarske strukture in ustanove ter s posredovanjem z Vzhodno Evropo.

Poudarjena je bila tudi potreba po sodelovanju med italijanskimi in slovenskimi gospodarstveniki za razvoj in ponovni razmah Trsta. K temu naj prispeva, je bilo rečeno, tudi knjiga *Lastno gospodarstvo jamstvo za obstoj*. Na predstavitvi v Narodnem domu pa je bilo zlasti poudarjeno, da je današnje obdobje polno perspektiv in izzivov, na katere bo treba najti pravilne odgovore. Vstop Slovenije v Evropsko zvezo, združena Evropa, evro: vse to ne predstavlja, je med drugim dejal Bojan Brezigar, končnega cilja, ampak startno točko, ki ponuja neke možnosti. Če jih bomo znali izkoristiti, bomo preživeli in se razvijali.

IŽ

Druga problematika, ki se pojavlja v obravnavanem primeru, je tista, ki zadeva t.i. *oploditev post mortem*. Pred analizo te figure je za njeno boljše razumevanje potrebno vzpostaviti neko delno vzporedje med umetno oploditvijo in posvojitvijo.

Posvojitev otroka mora biti po zakonu v izključnem interesu le-tega. Posvojencu mora biti zagotovljen normalen družinski razvoj v odnosu z obema staršema. Zato tudi italijanska zakonodaja dovoljuje dostop do posvojitve samo poročenim parom. Povod za umetno oploditev je drugačen, odgovarja namreč želji staršev po otroku, odgovarja torej njenemu interesu, je (ali ni, odvisno od etične drže, ki jo vsak posameznik od tega vprašanja zavzame) izraz njune pravice. Če gre torej v prvem trenutku za interes staršev, pa ne pomeni, da ne veljajo potem tudi v tem primeru posvojitvene norme, ki varujejo interese rojenega ali, kot v tem primeru, rojevajočega se otroka. Zaradi tega npr. omenjeno Poročilo Evropskega sveta priporoča državam članicam, naj v svojih zakonodajah ne dovolijo dostopa do umetne oploditve neporočenim parom, samskim ženskam in lezbičnim parom.

V tem smislu se razume tudi prevladujoče negativno mnenje v zvezi z vprašanjem *oploditve post mortem*, ki obstaja v zvezi s semena od moškega trupla ali v uporabi moškega semena *post mortem*, po njegovi smrti. To bi namreč nasprotovalo z načeli

lom varstva osebne volje tistega, ki pred smrtjo ni izrazil nobene želje v zvezi s sinovstvom, predvsem pa bi nasprotovalo z interesom pravice bodočega otroka do uravnovešenega družinskega razvoja, saj bi mu bila že *ab initio* odvzeta figura očeta.

Vrnimo se sedaj na konkreten primer, ki je dal povod temu razmišljanju: sklep sodišča v Palermu z dne 8. januarja 1999, ki je bil medtem objavljen, zaradi česar so nam torej sedaj znane v glavnem vse podrobnosti tega slučaja. Sodnik je sprejel prižv neke žene, ki je kljub zavrnitvi zdravniškega centra za reprodukcijo želela izvesti umetno oploditev po moževi smrti. Oba sta se bila namreč poprej obrnila na omenjeni zdravniški center s prošnjo za umetno istorodno oploditev v epruveti. Oplodjevalne tehnike so omogočile nastanek treh zarodkov, prvi poizkus nasada v ženinino telo pa ni uspel. Medtem je nastopila moževa smrt, žena pa je zdravnike prosila naj nadaljujejo s poizkusi nasadov ostalih shranjenih zarodkov. Zdravniki so prošnjo zavrnili, sklicujoč se na notranji vsedrjavni pravilnik o zdravniški umetni oploditvi, ki prepoveduje izvedbo nasada po smrti enega izmed partnerjev.

Ker je sklep palermškega sodnika, z razliko od novic, ki so jih bila razširila sredstva javnega obveščanja s poudarkom na zgolj senzacionalistično plat novice, zelo zanimiv, si ga bomo podrobneje ogledali v naslednjem nadaljevanju.

DALJE

VIDEM / SEJEM KMETIJSKIH STROJEV IN PRIPRAVKOV

OBRAČUN 34. AGRIESTA

Pred nekaj dnevi se je v Vidmu končal 34. sejem kmetijskih strojev in pripravkov Agriest. Glavni pokrovitelj te sejemske pobude je bila deželna Zveza zadružnih bank in posojilnic. Kot vsa zadnja leta pa je ta prvi sejem v letu tudi tokrat privabil več deset tisoč obiskovalcev iz severne Italije, a tudi iz Slovenije, sosednje Koroške in s Hrvaške. To so bile tudi dežele in države, od koder je v Videm prišlo več kot 250 razstavljalcev, ki so ponujali najrazličnejšo kmetijsko mehanizacijo, od traktorjev vseh mogočih velikosti in zmogljivosti do kulti-vatorjev ter do opreme za kletarstvo in vinogradništvo, a tudi razne vrste plugov za različne potrebe pri obdelavi tal in sejalnice, namakalne sisteme, a tudi kombajne in celo stroj za obiranje grozdja. Bolj skromna je bila izbira orodja za spravilo krme in sena ali silažo, čemur pač botruje kriza v živinorejskem sektorju. Več podjetij pa je predstavljalo mulčerje za čiščenje zatravljenih vinogradov in sadovnjakov. Svoje blago so ponujala tudi podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo močnih krmil v najrazličnejši obliki. Kot vedno so tudi letos razstavljali najrazličnejše seme zelenjave in sočivja, a tudi (sicer skromnejši) izbor sadik sadnega drevja, v glavnem primernege le za male družinske vrtove. Ob tem moramo omeniti tudi bogat izbor najrazličnejšega cvetja od t.i. raznobarnih jegličev ali primul do trajnic in seveda čebulic vseh vrst in barv ter še seme za enoletno cvetje. Nekatere semenarske industrije pa so predstavljale seme raznih poljščin in še zlasti nove selekcije koruze. Obiskovalci so si lahko ogledovali tudi bogato strokovno literaturo v italijanščini

in si po potrebi tudi kaj nabavili. Precej kupcev se je ustavljalo pri mizah obrtnikov, ki so ponujali nekaj manjšega orodja in pripomočkov za vsakodnevna opravila na kmetiji ali v gospodinstvih.

Sejem je v četrtek, 28. januarja, uradno odprl deželni odbornik za kmetijstvo Giorgio Venier Romano, ki je v svojem nagovoru ugotavljal, da se mora kmetijstvo tudi v naših krajih soočiti s celo vrsto problemov, ki so marsikdaj vezani na evropsko zakonodajo in predpise. Tako je omenil še vedno aktualni problem presežkov v prireji mleka in izplačila evropske globe zaradi teh nerešenih kvot. Nakazal je skrb, da bi se moral kmečki sektor še bolj odločno usmeriti v ponudbo kar se da kakovostnega blaga. V svojem posegu pa ni omenil, da je iz deželnega finančnega proračuna izpadlo več milijard lir, ki bi bile sicer namenjene razvoju kmetijstva v deželi F-Jk.

Razna strokovna združenja so obiskovalcem sejmšča prikazovala storitve, ki jih nudijo kmetom in ostalim, ki so tako ali drugače vezani na primarni sektor, predvsem pa so tudi letos poskrbeli za več zelo obiskanih strokovnih svetov. Ti so ne le zanimivi, ampak tudi zelo koristni, kajti znanje je tudi v kmetijstvu najpomembnejši dejavnik razvoja. Kolikšne in kakšne so težave, s katerimi se srečujejo živinorejci, je bilo očitno na petkovem srečanju, ki ga je priredilo Deželno združenje rejcev. Zelo odmeven je bil sobotni posvet Zveze deželnih zadružnih bank na temo *Zaščiteni kmetovalec*. Predstavili so nov sistem prostovoljnega vplačevanja v bančni ali zasebni pokojninski sklad in prav tako spodbuden finančni zaščitni sistem, ki naj bi kmeta obvaroval pred izgubo zaradi

posledic nihajoče cene kmetijskih pridelkov.

Izredno zanimiv je bil že 17. posvet v priredbi pokrajinskega združenja čebelarjev. Uvedel ga je dr. Frilli, nadaljeval pa dr. Lodesani z vsedravnega inštituta za čebelarstvo v Bologni, ki je predaval o novostih s področja vzreje čebelih matic. Presenetljivo veliko informacij o zdravljenju tudi težkih ran in okužb tako z medom kot s propolisom in drugimi čebeljimi pripravki je posredoval dr. Feraboli iz Cremona. Vsakomur je bilo pri tem jasno, da bo zdravstvo še veliko koristnega črpalo iz čebeljih panjev. V boju proti najhujšemu škodljivcu čebel, t.j.

varozi, se vse bolj uporabljajo naravne kisline, o čemer je govoril dr. Mutinelli, medtem ko je dr. Della Vedova, ki deluje pri deželnem čebelarskem laboratoriju, predstavil nov sintetični pripravek za boj proti tem škodljivcem čebel.

O skupni organizaciji tržišča mleka na deželni ravni pa so govorili na zadnji dan sejma, 1. t.m., ko so udeleženci posveta Združenja proizvajalcev mleka v F-Jk obravnavali nekoliko polemično zasnovano temo, in sicer *Leto 2000: Konec proizvodnih kvot mleka ali konec prireje mleka?* Stanje je seveda zelo kritično, a še vedno je tudi zelo možno, da bo Italiji in še nekaterim evropskim državam uspelo spremeniti dosedanja sistem dodeljevanja in omejevanja proizvodnih kvot za mleko.

SLOVENIJA

"SLOVENSKA GOSTILNA" BLAGOVNA ZNAMKA

V tujini nikjer ni predstavljena oz. razpoznavna slovenska gostilna, ki ima seveda svoje značilnosti. Tudi če se kakšni gostinski lokali imenujejo *slovenski*, ne predstavljajo prepoznavnosti slovenske države, posameznih območij in kulture. Zato bodo v kratkem začeli uvajati model "slovenska gostilna", ki naj bi prispeval k pospeševanju in promociji slovenskega turizma, do katerega izkazujejo tuji turistični operaterji v zadnjih časih veliko zanimanje.

Slovenska gostilna naj bi predstavljala sintezo kulinarčnega, družabnega in duhovnega ustvarjanja. Pri izvajanju projekta Slovenska gostilna bo treba določiti tudi pravila za podeljevanje neke vrste koncesije za uporabo tega naziva in blagovne

znamke. Projekt bodo začeli uresničevati po podpisu slovesne listine, kar se bo zgodilo v kratkem. Napovedujejo, da bodo med podpisniki znane osebnosti iz političnega, javnega in kulturnega življenja, med njimi tudi predsednik republike Slovenije Milan Kučan, minister za turizem in obrt Janko Razgonšek, direktor Centra za promocijo turizma Slovenije Franci Križan ter med poslovneži Aleš Kristančič - Movia, znani vinogradnik in vinar iz Cegla v Goriških Brdih. V skladu z zamislijo o Slovenski gostilni kot posebni blagovni znamki je znana slovenska gostilna Katja Kavčič, lastnica gostišča Pri Lojzetu v dvorcu Zemono pri Vipavi, prejela priznanje Reda sv. Fortunata. Prizadevna gostilna pa je sebi in sinovoma, ki tudi delata v gostišču, dodala še eno priznanje: dodelili so ji namreč tudi odličje *Cuoco d'oro*, ki ga podeljujejo v Italiji.

M.

ZVEZDICE IN JABOLKA ZA SLOVENSKE NASTANITVENE OBJEKTE

V tem obdobju bi morali v Sloveniji razvrstiti v kategorije vseh 3500 nastanitvenih objektov, kolikor jih je v državi. Gre za 195 hotelov, 27 motlov, 83 penzionov, 177 gostišč, 76 prenočišč, 745 apartmajev, 50 kampov in 2022 počitniških hiš oz. stanovanj ali sob. Po novih predpisih bi morali biti vsi omenjeni objekti označeni z zvezdicami; približno 180 turističnih kmetij v Sloveniji pa bi moralo biti po novem označenih z jabolki. Zvezdice, ki jih uveljavlja nova kategorizacija, se zgledujejo po avstrijskih, vendar se takšni standardi razlikujejo med državami članicami EU.

Grand hotel Metropol v Portorožu je trenutno prvi in edini hotel v Sloveniji, ki je že decembra lani izpolnil vse zahtevane pogoje za dodelitev najvišjega statusa, petih zvezdic. Za to usmeritev so se odločili že pred dvema letoma. Grand hotel Metropol je leta 1998 pridobil tudi standard kakovosti ISO 9000.

MITJA KOSMINA ČLAN DRUŠTVA SLOVENSKEGA JADRALSTVA V TRSTU

SLOVENSKO JADRALSTVO IMA PERSPEKTIVNO PRIHODNOST

IVAN ŽERJAL

V ponedeljek, 1. t.m., se je v Trstu mudil znani slovenski jadralca Mitja Kosmina, s slovensko jadrnico Gaja Legend trikratni zmagovalec slovite Barcolane, se pravi regate, ki vsako leto jeseni privablja v Tržaški zaliv na stotine jadrnic. Kot gost Dsi je Kosmina spregovoril o slovenskih zmagah na Barcolani, o tehničnih aspektih in o odnosu Slovencev do jadrnanja in morja nasploh.

Verjetno najbolj presenetljiv podatek, ki ga je Mitja Kosmina podal na ponedeljkovem večeru v DSI, je ta, da je na obali republike Slovenije, ki je dolga približno 40 km, okoli dvesto slovenskih plovil in da v raznih pomorskih šolah študira okoli 1.500 dijakov in študentov, tako da število diplomiranih pomorščakov presega slovenske potrebe. Kot je v predstavitvi gosta (ki je prišel v družbi drugega jadrnalca, Luča Fafangela) povedal Milan Gregorič, je na Obali večje število jadrnalnih klubov: Jadro klub in Jadranski klub Marina v Kopru, Burja in Olimpic v Izoli, Jadro in Pirat v Piranu ter Yachting klub Marina Portorož. V teh klubih se vsako leto izšola na desetine pomorcev, se pravi ljudi, ki imajo pomorske veščine. Več je talentov, a le nekaterim uspe se prebiti v samo špico (v lanskem letu sta bila to Tomaž Čopi in Mitja Margon). Kdor pa se prebije v špico, je dejal Kosmina, ta je deležen zelo velike podpore in sponzorstva slovenskih podjetij. Slovensko jadrnalstvo se je torej, zlasti po zaslugi Mitjevega očeta Janka Kosmine, ki je bil najprej tekmovalca, zatem pa še organizator in snovalec projektov, silno razvilo. Danes je na prizorišču že druga generacija slovenskih jadrnalcev, tako da ima slovensko jadrnalstvo dobre perspektive za nadaljnji razvoj. Poleg tega pa je projekt Gaja Legend, s katerim so z istoimensko jadrnico Slovenci kar trikrat osvojili jesenski pokal Barcolane - lani so imeli smolo, drugače bi ga lahko osvojili že četrtič - povzročil preobrat v slovenski miselnosti glede odnosa z morjem, ki se je sicer začel spreminjati že v času osamosvajanja.

Kar se samega uspeha Gaja Legend tiče, je dejal Mitja Kosmina, je bil to splet treh odločilnih dejavnikov: tehnične pripravljenosti, strategije in motivacije. Prav kar se zadnje tiče, je treba povedati, da so bili slovenski jadrnalci na Barcolani izredno motivirani, bolj kot ostale nastopajoče posadke. To, da je slovenska jadrnica zmagala v Trstu, je kajpak imelo poseben pomen, ki ga je Kosmina dojel, šele ko je videl solze v očeh njegovih očetov.

Gostu je številno občinstvo kajpak postavilo veliko število vprašanj, od strukture in opreme jadrnice Gaja

Legend do načrtov o večjih tekmovalnih pa do značilnosti treniranja. Načrt za izdelavo jadrnice je nastal l. 1994 po zaslugi inženirja Nazareta, ki je ugodil želji pobudnikov projekta Gaja Legend, da bi imeli jadrnico, ki bi bila najhitrejša in ki bi premagala dosedanje meje. Plovilo so izdelali obrtniki iz Ravenne. Jadrnica je dolga 55 čevljev (približno 17 m), jambor, izdelan

v Franciji iz karbonskih vlaken (kot tudi celo plovilo), pa je visok 26 m. Teža je približno 8.000 kg, skoncentrirana pa je v sredini plovila, da omogoči boljše nihanje med valovi. Palubna oprema je bila izdelana v Ameriki, jadra pa v Sloveniji, razen v lanskem letu, ko so se odločili, da se obrnejo na jadrarno v Trstu (lastniki le-te so potem imeli tudi težave iz političnih razlogov). Površina jader je izredno velika, preko 600 m². Vendar, če je kakovost plovila pomembna, je izrednega pomena pripravljenost ekipe. Vsak član posadke ima svoje specifično mesto in opravlja točno določeno vlogo. Vse funkcije je treba uskladiti in zato je potrebna predvsem organizacija v glavi oz. velika mentalna pripravljenost, ker na morju v določenih kritičnih trenutkih ni časa za kreganje oz. posvetovanje. Odločilno besedo ima skipper oz. krmar: le-ta mora biti človek z velikimi izkušnjami, ki konec koncev nosi odgovornost za sprejete odločitve. Napačna odločitev pa lahko ima za posledico tudi izgubo človeka v morju.

DOMAČA ODBOJKA

POZITIVEN OBRAČUN NAŠIH ŠESTERK

Tudi minuli konec tedna je bil za naše odbojkarske ekipe povečini uspešen. V 13. kolu C oziroma 15. kolu D lige so vse naše šesterke, razen Soče Unitecno in Bora, zmagale. Še posebej razveseljuje položaj Mime Eurospin v moški C ligi, ki je z zmago v gosteh še utrdila svoje drugo

mesto na lestvici, in Nuove Kreditne, ki je prva na lestvici ženske C lige. Pozitivno je bilo tudi kolo v prvi ženski diviziji, kjer je Breg Alta Trade premagal Julio (na sliki: posnetek s tekme) in se tako povzpelo na prvo mesto na lestvici skupaj s CUS-om.

DOMAČE SMUČANJE

VELESLALOM SK BRDINA

V soboto, 30. januarja, je Smučarski klub Brdina priredil v kraju Forni di Sopra deželno tekmovalno v veleslalomu za italijansko smučarsko zvezo. Veleslalom je bil veljaven za pokal ZSSDI za kategoriji baby sprint in cicibani obeh spolov. Na tekmovalni je nastopilo 142 malih smučarjev in smučark iz 15 društev, slovenski tekmovalci oz. tekmovalke pa so se dobro odrezali in dosegli vrsto lepih uvrstitev.

V torek, 2. februarja, pa je potekalo 11. deželno smučarsko prvenstvo slovenskih šol, ki ga je priredil poklicni zavod Jožef Stefan iz Trsta v sodelovanju s smučarsko komisijo pri ZSSDI in družbo Promotur.

SMUČANJE

GENERALKA ZA ZIMSKO OLIMPIADO BREZ MEJA

Te dni poteka sedma preizkušnja v prvenstvu za svetovni pokal v deskanju (snowboard) World pro Tour, ki ga prirejajo deskarske zveze Italije, Slovenije in Avstrije. Potek in pomen tega dogodka so predstavili že v ponedeljek, 1. t.m., na tiskovni konferenci v hotelu Duchi D'Aosta v Trstu. O tem so spregovorili podpredsednik družbe za turistično promocijo s Trbiža Kerciwoj, trbiški občinski odbornik za turizem D'Inca, deželni odbornik za šport Salvador in ravnatelj konzorcija za turistične usluge s Trbiža Tognoni.

Preizkušnja, ki se začne danes, bo potekala do nedelje, 7. februarja. Novost letošnjega tekmovalnega pa je ta, da poteka istočasno v treh državah: tako so tekmovalci v Kranjski Gori (Slovenija), na Trbižu v Furlaniji-Juljski krajini (Italija) in na Osojščici (Koroška-Avstrija).

Dosedanje izdaje prvenstva so potekale le v Italiji in Avstriji. Od danes do nedelje se bo pomerilo 250 tekmovalcev (160 moških in 90 žensk) iz 15 držav, in sicer v treh panogah: veleslalomu, dvojnem (paralelnem) slalomu in half pipe-ju. Vsaka posamezna deskarska zveza ima čez organizacijo tekmovalca v svoji državi. Med favoriti so zlasti avstrijski in francoski tekmovalci.

Z istočasno organizacijo tekmovalca v treh državah želijo prireditelji prenesti v javnost važno sporočilo, in sicer to, da tri države lahko skupaj priredijo tako važno športno manifestacijo. Tako lahko imamo to preizkušnjo v deskanju za generalko težko pričakovanih olimpijskih iger brez meja, ki jih leta 2006 želijo prirediti F-Jk (Italija), Koroška (Avstrija) in Slovenija.

DOMAČA KOŠARKA

JADRANOVCI PREMAGALI VODILNO EKIPO

Konec prejšnjega tedna je bil v znamenju velikega podviga Jadrana Nuove Kreditne, ki je na domačem igrišču, v telovadnici Ervatti pri Brišičkih, premagal vodilno ekipo v C ligi, Roncade, z 72:60.

Ključ Jadraneve zmage je bil v pravem mentalnem pristopu in v požrtvovalni igri vsakega igralca, ki je stopil na igrišče, zlasti v obrambi. Le-ta je bila odločilnega pomena, da je na koncu izenačenega boja Jadran slavil. S to zmago je naša združena ekipa sedaj z 18 točkami na četrtem mestu na lestvici skupaj z moštvom Amici del Basket.

Če pa je v C ligi Jadran slavil, pa je v C2 ligi Bor Radenska klonil v Portogruaro proti tamkajšnji ekipi Bofix s 83:72. Po 19 kolih so Borovci na repu lestvice s šestimi točkami. Zadnji na lestvici je tudi Dom Kmečka banka, ki ima le dve točki. V D

ligi se je končal prvi del prvenstva. Tako Cicibona Prefabbricati Marsich v A skupini kot Kontovel Nord Est v B skupini se bosta morala boriti za obstanek v ligi.

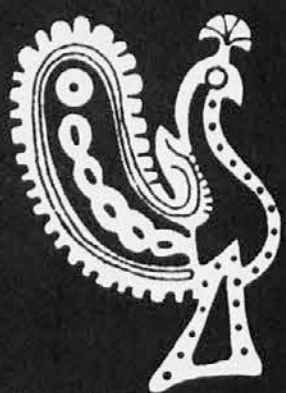
Tudi v raznih mladinskih prvenstvih gre beležiti več lepih uspehov naših ekip.

SNEŽNE RAZMERE V DEŽELI FURLANIJ-JULJSKI KRAJINI

2.2.1999	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN-MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	MED TEDNOM / NA KONCU TEDNA	DNE / KOLIČINA	(PV) PRIPOROČENE VERIGE (OV) OBVEZNE VERIGE (OI) DOPRTE	SKUPNO KM / KM TEPTANIH
PIANCAVALLO tel. 0434 655258	30 - 70	18 / 21	8 / 10	12.1. / 5 cm	0	18 / 15
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433 88208	40 - 60	10 / 12	5 / 6	13.1. / 10 cm	0	15 / 15
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433 66033	30 - 90	20 / 20	7 / 9	27.1. / 5	0	5 / 5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428 2967	50 - 85	14 / 14	7 / 7	12.1. / 10	0	60 / 46,5
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433 54026	60 - 100	7 / 9	5 / 6	13.1. / 5	0	2,5 / 2,5

Z Novim glasom v novo leto!

RAZLIČNIMI TVOJ GLASOV NOVI GLAS

**POKLONI SEBI
IN PRIJATELJEM
NAROČNINO NA
NOVI GLAS**

Združili smo več glasov tistih
Slovencev, ki odločno zagovarjajo
krščansko držo in demokracijo.
Zato bralce vabimo v zanesljivo
smer, ki presega sodobne malike
pridobitništva, koristi, dobička
in uspešnosti za vsako ceno.
In voščimo vam, zakaj ne, da bi se
vam tu pa tam ob branju ustavil čas.

LETNA NAROČNINA

ITALIJA in SLOVENIJA 70.000 LIR,
INOZEMSTVO 110.000 LIR,
ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

NAVODILO ZA NAROČNIKE

Obrazec izrezite ali fotokopirajte,
izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite
po pošti ali osebno prinesite na tržaško
oz. goriško upravo Novega glasa -
Zadruga Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533177, FAX 0481 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 365473, FAX 040 775419

NAROČAM SE

NAROCITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

- IME IN PRIIMEK
- NASLOV
- DATUM
- PODPIS

NAROČAM PRIJATELJA

- IME IN PRIIMEK
- NASLOV
- DATUM
- PODPIS NAROČNIKA

NOVI
GLAS

*primorski
tednik*